

DOLENJSKI LIST

Glasilo Socialistične zveze delovnega ljudstva okraja Novo mesto

LASTNIK IN IZDAJATELJ: Okrajni odbor SZDL Novo mesto — Izhaja vsako sredo — Posamezna številka 10 din — LETNA NAROČNINA 480 din, polletna 240 din, četrletna 120 din; plačljiva je vnaprej. Za inozemstvo 900 din oziroma 3 amer. dolarje — TEK. RAČUN pri Komunalni banki v Novem mestu štev. 60-KB-16-Z-24

Stev. 50 (404)

LETO VIII.

NOVO MESTO, 11. DECEMBRA 1957

UREJUJE uredniški odbor — Odgovorni urednik Tone Gošnik — NASLOV UREDNIŠTVA IN UPRAVE: Novo mesto, Cesta komandanta Staneta 30 — Poštni predal Novo mesto 33 — TELEFON uredništva in uprave št. 127 — Nenaročenih rokopisov ne vračamo — TISKA Časopisno podjetje »Slovenski poročevalci« v Ljubljani

Črnomelj za Dan JLA

Odbor za proslavo 22. decembra — Dneva JLA — v Črnomlju se trudi, da bi bilo praznovanje tega praznika kar najbolj svečano. V tednu pred praznikom bodo različne sportske igre: tekme v streljanju in odbojki, kjer bodo sodelovala moštva garnizonov iz Črnomlja in Otovca ter TVD Partizana iz Črnomlja in DPD Svobode iz Kanjazarice; dalje bo šahovski dvoboj med moštvioma SD Črnomelj in JLA. Na predvečer praznika bo v Prosvetnem domu svečana akademija s pesmi in govorom. Na praznik pa bodo sponzorji in mladina ter predstavniki oblasti, ustanov in podjetij obiskali vojske in jih obdarovali s primernimi darili. Pri proslavi bo sodeloval tudi orodred predvojaške vzgoje.

Smarješke Toplice dobile kredit

Republiški odbor za posojila pri Jugoslovanski investicijski banki je na 17. redni seji med drugim odobril tudi investicijski kredit Zdravilišču Smarješke Toplice.

Zdravilišče je dobilo 22 milijonov 414.000 din za dozidavo trakta v kleti do tretjega nadstropja, za ureditev sedanjih kletnih in pritličnih prostorov in nakup opreme za kuhinjo. Prav tako je dobilo 1.800.000 dinarjev za povečanje obratnih sredstev. Kredit je odobren za dobo 10 let s 4 odst. obrestmi in z udeležbo pri investicijskih stroških v znesku 9.606.000 din.

Z dozidavo bo zdravilišče pridobilo 36 novih ležišč, novo restavracijo z 210 sedeži, bife s 50-timi mesti in novo kuhinjo s pritiklinami.

GRADNJA CESTE RADOHOVA VAS—SENTLOVRENC

Z deli na gradnji ceste Radohova vas—Sentlovrenc po dolini Temenice sočasno prenehali, sedaj pa jih spet nadaljujejo. Cesta bo sicer ozka, široka le tri metre, vendar bo velikega pomena za ves ta okoliš in tudi za vozovni ter kolesarski promet Radohova vas—Stefan. Upajo, da z deli ne bodo več prenehali in da bo cesta kmalu gotova.

Prvi sneg

V preteklem tednu je živo srebro padlo precej pod ničlo in vse je kazalo, da bo zima vsak čas pritisnila. V sredo zjutraj, 4. decembra, je prva snežena odeja res prekršila pokrajino ob Krki, sneg pa se je obdržal tudi še naslednje dni, čeprav kakega posebnega mraza ni bilo več. Hujše je na jugu države, kjer so mnoge bosenske, srbske in erogorske planine pokrite s poldrugi meter debelim sneženim plaščem. V Beogradu je bilo v preteklem tednu tudi 12 stopinj pod ničlo.

Notranjepolitični tedenski pregled

NOVI ZAKONI

Zvezni ljudski poslanci so se večera ponovno sestali, kajti 23. decembra poteka mandatna doba tega sklica in razpisane bodo nove volitve. Do takrat pa mora Ljudska skupščina sprejeti precej zakonov in še gospodarski načrt za prihodnje leto. Na zasedanju, ki se je začelo večera, razpravljajo poslanci med drugim o treh zelo pomembnih zakonskih osnutkih: o prispevku za proračune iz osebnih dohodkov delavcev in nameščencev, o dohodku gospodarskih organizacij in prispevkih, ki jih morajo podjetja odvajati družbi, in o novi razdelitvi pristojnosti med občino in okrajem.

Prva dva zakonska osnutka spadata v okvir predpisov, s katerimi bo urejena razdelitev skupnega dohodka gospodarskih organizacij. Zakona o prispevku za proračune in prispevku za družbeno skupnost sta osnova in zato bomo šele prihodnje leto, ko bo izvoljena nova Ljudska skupščina, sprejeli tudi temeljni zakon o delitvi dohodka gospodarskih organizacij.

Zakon o prispevku za proračune iz osebnih dohodkov delavcev in nameščencev bo omogočil, da se splošna strošnja po posameznih občinah nastopi na ustvarjeni osebnih dohodkih zaposlenih. Ta zakon bo zagotovil bolj trdnost in bolj spodbudno osnovo za delo samoupravnih organov in občin. Načrt zakona predvideva, da lahko posamez-

ne občine predpišejo dopolnilni prispevek za proračune (največ do 10 odstotkov). Ta dopolnilni prispevek bo v celoti ostal občini, ki ga bo predpisala. Kolone občine bodo predpisovale dopolnilne prispevke? Verjetno tiste, ki jim z rednimi prispevki v proračune ne bo zagotovljeno dovolj sredstev za redno poslovanje. Prav bi bilo, če bi se občine posluževale te pravice predvsem tedaj, ko bodo ugotovile, da se osebnih dohodki v tem ali drugem podjetju ne oblikujejo na osnovi normalnega poslovanja. Z drugo besedo: občina bi morala predpisati dopolnilne prispevke za proračune v tistih primerih, ko podjetja ustvarjajo dobiček z dviganjem cen in izkoriščanjem položaja na tržišču. Tak predpis bi nam koristil že letos, saj so mnoga podjetja, predvsem trgovinska, delila tudi po dvajset in več dodatnih plač. To prav gotovo ni bila njihova zasluga in je že zato prav, če si družba pridržati pravico, da tako zbrana sredstva v takih podjetjih zajame v občinske proračune in jih uporabi za razvoj šolstva, zdravstva in podobne družbene investicije.

Drugi zakon predpisuje koliko sredstev morajo podjetja oddeliti za družbo, kajti šele tisto, kar jim ostane, lahko razdele na plače in sklade. Pomeni, da je s tem zakonom določen pojem dohodka ter način in višina, ki ga mora gospodarska organizacija oddeliti za

družbene potrebe. Po tem zakonu bodo imela vsa podjetja oziroma vse gospodarske organizacije enake dolžnosti. Višina prispevka, ki ga bodo podjetja vplačevala za pokritje družbenih potreb, bo pa odvisna od višine dohodka, ki ga podjetje ustvarja. Vendar pa so predvidene take obveznosti, da bo veliki večini podjetij ostalo za samostojno razpolaganje v prihodnjem letu več sredstev kot letos. Prispevek bodo morala vplačevati šele tista podjetja, ki bodo za 25 odstotkov presešla dohodek, izračunan na osnovi minimalnih plač. Z drugo besedo: na sedanjem raven plač po tarifnih pravilnikih ne bo treba plačati prispevka po predvideni lestvici.

Med drugim predvideva zakon, da bodo manjša podjetja plačevala prispevek za splošne družbene potrebe v pavšalu. V to skupino podjetij naj bi spadale manjše trgovine, ki se ukvarjajo z nakupom in prodajo poljedelskih pridelkov, gostišča, komunalne delavnice itd. Prispevki za splošne družbene potrebe, ki se bodo izvajali iz dohodka gospodarskih organizacij, bodo razdeljeni med zvezo in politično teritorialne enote, to je okraje in občine.

Tretji zakon, ki smo ga omenili v uvodu, pa bo še bolj utrdil občine, saj jim daje precej novih pravic in s tem tudi nove dolžnosti. Občinski ljudski odbori bodo prevzeli znaten del nalog, ki so jih doslej opravljali okraj. Tako bodo imele občine precej več pravic na področju šolstva (ustanavljanje srednjih šol, strokovnih šol, gledališč itd.), dalje na področju gospodarstva in financ (davek na promet itd.) in končno, prevzele bodo celo vrsto inspekcijskih služb.

Materialni pogoji naših šol

Leta 1945 se je bila končno tudi Dolenjska osvobodila stletnih domačih in tujih zatirancev in izkoriščevalcev, ki so jo tlačili v tla in ovirali njen kulturni in gospodarski napredek. Druga svetovna vojna je pa razdejala še tisto malo gospodarstva, kolikor ga je Dolenjska imela. Tako je stopila v osvojitvev z neobdelano zemljo in ruševinami. In med temi ruševinami je bilo tudi vse polno šol. Vsakemu je bilo jasno, da je treba najprej dati vsa sredstva in žrtvovati vse sile za obnovo gospodarstva. Kajti šole na tem temlju je bilo mogoče graditi industrijo, promet pa tudi šolstvo in prosveto.

Navzlic tej prvenstveni nalogi — obnovi gospodarstva — smo pa vendar še takoj spočetka začeli obnovljati šolstvo in šole. Krajevni ljudski odbori, množične organizacije, učiteljsvo, pionirji, skratka ljudstvo in njegova oblast, vsi so krepko poprijeli za delo pa pomagali obnavljati porušene šole in gradili nove, zavedajoč se, kako nujno potrebno je dati mladini čimveč

z vsemi silami obnovljati in graditi novo šolstvo v korist delovnih ljudi.

ZDAJ POTREBUJE ŠOLSTVO VEČ POMOCI

Da bi vsaj nekoliko omilili pomanjkanje šolskih prostorov in čimprej nadomestili zaradi vojne zamujene izobrazbo naše mladine, smo že takoj po vojni delno razširili mrežo šol. Nastalo

težkih materialnih pogojih takoj po osvoboditvi dala kar zadovoljljive uspehe. Danes pa, ko narčno uvajamo reformo šolstva, ko naše gospodarstvo potrebuje temeljito izobraženih kadrov, moramo mrežo in vsebino naših šol prilagoditi rasti našega gospodarstva. Po osvoboditvi smo ustanovljene šole bo treba sedaj v korist naše mladine ukiniti. Kajti popolne osemletke morajo biti deležni prav vsi naši otroci. To načelo mora biti obvezno za nas vse in napeti moramo vse sile, da priskrbimo našemu šolstvu nujne materialne pogoje.

Za boljše razumevanje teh zadev je prav, da si vsaj na kratko ogledamo današnje materialno stanje obveznega šolanja v našem okraju. Pri tem se moramo ozreti tudi na prva leta po osvoboditvi.

Stanje šolskih prostorov leta 1945 je bilo takole:

od 95 šol jih je bilo 29 požganih in porušeni, 11 težko poškodovanih, 28 vsaj za silo ohranjenih, 7 šolskih stavb je bilo starih in skoraj neuporabnih, 18 šol je pa imelo svoje prostore v privatnih zgradbah. Takoj smo začeli obnavljati tiste šolske stavbe, ki so bile vsaj delno ohranjene nosilne zidove. Le ponekod so še dobre zidove šol porušili, naivno upajoč, da jim bo nova, komaj rojena Jugoslavija lahko kar čez noč postavila novo šolo. Tako je propadlo še dobro šolsko zidovje v Sentjerneju, Zameškem in v Skočjanu, obnovljene pa so bile šole v Birčni vasi, na Dolžu, v Gaberju, Malem Slatniku, Novem mestu, Stopičah, Smarjeti, Orehoviču, Ajdovcu, na Dvoru, v Zužemberku, Črnomlju, Adlešičih, Stari Lipi, v Strekičevu, na Suhorju, Radovci, Mirni in v Podbočju. Obenem smo uredili poškodovane šole v Brusnicah, Karteljevem, Mirni peč, Podgradu, Beli cerkvi, v Dobriču, Semeču, Črmošnjicah, Černej vasi, na Lazah in v Poljanah.

Novo šole smo začeli graditi v Globodolu, Smarjeških Toplicah, Zameškem, na Catežu, v Prevolah, Lakecu, na Vinici, v Zilju in Sentrupertu.

Za šolske namene so bila za silo urejena še nekatera poslopja, ki pa so seveda le začasna, tako v Sentjerneju, Skočjanu, Malem Lipju, na Trebelnem in v Jelševcu.

OSNOVNI POGOJI ZA UREDITEV OSEMLETK

Število šoloobveznih otrok je raslo iz leta v leto. Učilnice so postajale premajhne. Organizirali smo pouk na nekaterih šolah celo v treh izmenah, skoraj povsod je pa bil pouk v dveh izmenah. Kakšni so učni in sanitarni pogoji v tako prenatrpanih šolah, si lahko misli vsak sam.

Ze v letu 1958 bomo v nekaterih krajih organizacijsko uredili osemletno šolo, zato bo treba prav v teh krajih urediti osnovne pogoje, da bo šolanje potekalo vsaj normalno, če že ne dobro.

(Nadaljevanje na 4. strani)

Pogled na novozgrajeno šolo v Prevolah (občina Zužemberk)

izobrazbe. Pouk za vsako cenlo! To vodilo je usmerjalo naše šolnike, iz te zavesti so črpali energijo in v svobodni domovini

so šole v privatnih zgradbah, da smo tako reševali nujne naloge opismenjenja. To je bila začasna rešitev, ki pa je v tistih

ramo ozreti tudi na prva leta po osvoboditvi. Stanje šolskih prostorov leta 1945 je bilo takole:

Pomembna zdravstvena pridobitev

1. januarja 1958 — onkološki disp anzer v Novem mestu

S prvim januarjem 1958 bo pričel poslovati v Novem mestu dispanzer za odkrivanje in preprečevanje raka. To bo okrajna zdravstvena ustanova, posloval pa bo sedaj zaradi pomanjkanja prostorov in strokovnega kadra pri kirurgičnem oddelku splošne bolnišnice v Novem mestu.

Število rakastih obolenj je

v porastu po vsem svetu. Rak je danes mnogo bolj nevarna bolezen kot tuberkuloza. Tudi na kirurgičnem oddelku novomeške bolnišnice imajo na zdravljenju precej bolnikov s

to nevarno boleznijo, povprečno skoraj deset odstotkov vseh na tem oddelku. Zato je prišlo do pobude, da bi ustanovili poseben zavod za borbo proti raku.

OBVESTILO

Zadnja številka lista »KOMUNIST« je izšla v soboto, 7. decembra, in je bila vsem naročnikom razposlana iz Ljubljane. Odstaj bo slovensko izdajo ZKJ tiskalna tiskarna »Slovenskega poročevalca«. Zaradi tega obveščamo vse politične organizacije, ustanove in podjetja kakor tudi naročnike listov »KOMUNIST« in »NAŠA SKUPNOST«, da je v Ljubljani, Tomšičeva 1, ustanovljena posebna uprava teh listov, ki bo skrbelo za redno dostavo listov, reševala reklamacije in naročila starih in novih naročnikov ter pobirala naročnino za slovenski izdaji omenjenih listov.

»Komunist« — »Naša skupnost«
Uredništvo in uprava

V dispanzerju za odkrivanje in preprečevanje raka, bodo predvsem skušali pravočasno odkriti to bolezen ter jo takoj zdraviti. Po izkušnjah je zdravljenje uspešno, če bolezen pravočasno odkrijemo. Preiskave kot preizkusno zdravljenje bo brezplačno. To bo zlasti ugodno za samoplačnike, Skratka, dispanzer bo pomagal ljudem v borbi proti tej hudi bolezni zastoj.

Novomeščane opozarjamo na predavanje o raku in rakastih boleznih, ki ga bo imel priznani specialist-kirurg dr. Oton Bajc, primarj kirurški oddelka novomeške bolnišnice, 18. decembra zvečer v Domu ljudske prosvete v Novem mestu.

LETOS ZNOVA RAZPISUJEMO PRILJUBLJENO NOVOLETNO NAGRADNO ZREBANJE ZA VSE NAŠE STARE IN NOVE NAROČNIKE.

MED GLAVNIMI DOBITKI JE TO POT

motorno kolo

Z OSTALIMI DOBITKI VAS BOMO SEZNANILI V PRIHODNJIH ŠTEVILKAH; ZELO DRAGOCENA DARILA SO PRISPEVALA NEKATERA NAJBOLJ ZNANA DOLENJSKA PODJETJA, BOGATO ZBIRKO KNJIŽNIH DARIL PA BO PRISPEVALA UPRAVA NAŠEGA LISTA. MED VSEMI TEMI DOBITKI BO ZREB IZBRAL VEČ KO STO SREČNEŽEV IZMED VSEH NAŠIH NAROČNIKOV, KI BODO DO DNEVA ZREBANJA VNAPREJ PORAVNALI BODISI CELOLETNO ALI VSAJ POLEETNO NAROČNINO.

ZREBANJE BO PRVE DNI MARCA 1958, ROK ZA PORAVNAVNO NAROČNINE PA JE 31. JANUARJA 1958. VSE, KI ZELIJO SODELOVATI V NOVOLETNEM NAGRADNEM ZREBANJU, VABIMO, DA ZASLEDUJEJO OBJAVE V NASLEDNJIH ŠTEVILKAH NAŠEGA TEDNIKA — POLOŽNICE ZA PORAVNAVNO NAROČNINE BODO PRILožENE V NOVOLETNI ŠTEVILKI »DOLENJSKEGA LISTA«. ZREBANJA SE BODO UDELEŽILI TUDI VSI NOVI NAROČNIKI POD ISTIMI POGOJI. SEZNANITE Z NAŠIM DOMAČIM LISTOM SOSEDE, PRIJATELJE IN ZNANCI, CE GA SE NE PREJEMAJO NA SVOJ NASLOV! ZAGOTOVITE SI PRILožNOST, DA VAM ZREB NAKLONI DRAGOCENO DARILO — NAROČITE SI SE DANES »DOLENJSKI LIST«!

Za naročnike »Dolenjskega lista«

priljavljamo veliko noveletno nagradno zrebanje

PRICETEK POUKA NA ADMINISTRATIVNI ŠOLI

V ponedeljek, 9. decembra, so pričeli s poukom na administrativni šoli v Novem mestu. V pripravljajni tej se je dosedaj vpisalo 28 deklet — otrok padlih borcev. Najtežje vprašanje šole, vprašanje internata, je okrajni odbor Zveze borcev rešil začasno s postavitvijo barake v Bršljanu. Baraka je sicer urejena na kar se najbolj da udobno, vendar je še vedno le baraka. To ponovno opozarja, kako potreben je v Novem mestu dijaški oz. vajeniški internat ali kaj podobnega, kamor bi dostojno namestili mladino, ki obiskuje tukajšnje šole.

VREME

ZA ČAS OD 13. DO 22. DEC.

V dneh od 13. decembra bo nastopil mraz, hkrati bo tudi večkrat snežilo. V. M.

ŠIVALNI STROJI V KOČEVJU »MIRNE«

Le pogledite jih, nasmejana tovarišice iz Kočevja, kako so zadovoljne! Kaj tudi ne bi bile, saj je to že 4. skupina udeležencev krojno-šivilskega tečaja v Kočevju. Na prošnjo in željo deklet in žena je poslala priznana tovarna šivalnih strojev MIRNA iz Mirne na Dolenjskem v Kočevje tovarišico Fani Adamič, ki vodi tečaj kot predmetna učiteljica. Vse tečajnice so z njo zelo zadovoljne, pravtako pa seveda s stroji, ki jih je dala na razpolago tovarna MIRNA. Tečajnice si same krojijo in šivajo obleke, krpejo in popravišajo, lotile pa so se tudi srajc, kril in podobnih oblačil.

Kaj lahko slišiš med njimi takele pogovore:
»Možu bom sešla srajco, to se bo začudil — in še vesel bo, da sem se v tako kratkem času že toliko naučila!«
Seveda se je bilo treba učiti; kar udeležence tečaja znajo, so se naučile po zaslugi učiteljice in vaj na dobrih strojih iz Mirne. Zato bodo s tečajem še nadaljevali. Tečajnice prispevajo manjše zneske za učino in material, ki ga potrebujejo. Pouk imajo v po-

»Sinko bo ponosen: Mama mi je naredila srajco!«
»Doma so mi obljubili nekaj pomoči, da bom kupila šivalni stroj, saj jih daje tovarna MIRNA tudi na obroke!«
»Ceneje bomo shajali, če bom sama krojila in šivala otrokom perilo ali obleke!«
»Ena izmed najmlajših udeležencev pa je malo tišje pristavila: »Možu bom prinesla znanje za do to...«
Pa recite, če nima vsaka izmed njih prav?

Tečajnice 4. skupine krojno-šivilskega tečaja v Kočevju (Foto Albin Božič)

Večji obtok denarja

Po podatkih Narodne banke FLRJ je bilo 30. novembra 1957 v obtoku 128 milijard 495 milijonov dinarjev, to je za 11 milijard 479 milijonov dinarjev več kot 30. oktobra letos. Lani 30. novembra je znašal promet denarja v naši državi 94 milijard in 4 milijone din.

Trgovsko podjetje

»VINO« NOVO MESTO sprejme uslužbenca za materialno knjigovodstvo. Prednost imajo moški s srednjo šolo in večletno prakso na takem delovnem mestu.

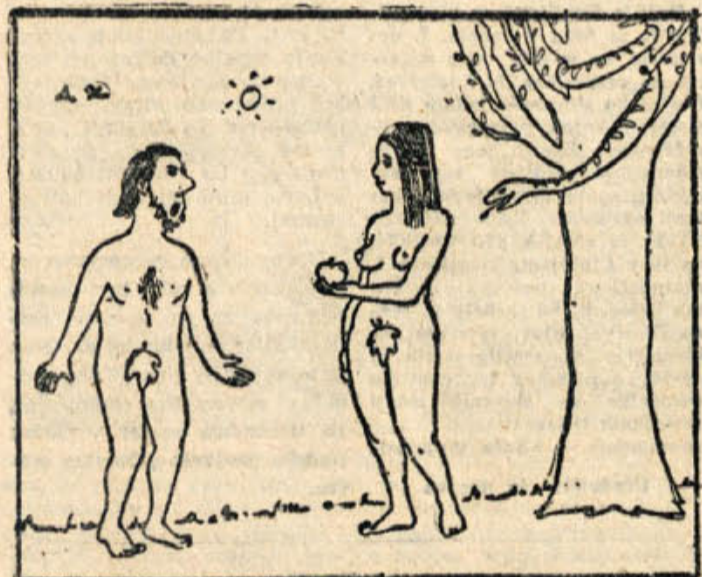
poldanskih urah v osnovni šoli nasproti pošte.
»Znanje je pač najdragocenejša bogastvo praviho udeležence tečaja, med katerimi smo slišali tudi takele ugotovitve in mnenja:
»Mož bo vesel, da mu ne bo treba odpirati denarnice, saj je večkrat suha...«

OPOZORILO STARŠEM IN ŠOLAM

Ob nastopu poledice je Opleševalno društvo v Novem mestu poskrbelo za posipanje pločnikov in prehodov za pešce. To prizadevanje za varno hojo pa je skoraj brez haska, ker se otroci drsajo prav povsod ter odstranijo pesek. Društvo opozarja, da je strogo prepovedano drsanje in sankanje po pločnikih, hodnikih in prehodih za pešce. Ker opozorila otrokom ne zaležejo, je društvo prisiljeno posebej opozoriti starše, da so odgovorni za početje svojih otrok. Hkrati prosimo vse šole, da otroke stalno opominjajo, kaj smejo in kaj ne smejo. V Novem mestu in okolici je dovolj primernih krajev za drsanje in sankanje, kjer otroci ne bodo ogrožili prometa.

Potrebno je še poudariti, da je v mestu nekaj mladine, ki si dovoli mnogo preveč in dela veliko škodo na nasadih in v parkih. Mestni vrtnar si zamaž prizadeva, da bi onemogočil teptanje nasadov in urejenih gred. Tudi zabiti klini in žica ne zaležejo, ker tudi to otroci odstranijo. Nedavno tega so v večernih urah navezali žico čez leseni most na Loki. Le previdnost nekega pešca se je zahvaliti, da je bila žica pravočasno odkrita in ni prišlo do kake nesreče. Mladji nepridipravi, ki so to napravili, so bili odkriti in bodo starši zanje odgovarjali.

Ah, te cene...

— Eva, že spet razmetavaš denar! (Po JEZU)

(Prenos s 1. strani)

V godovnih nad Tančo goro propada stotiska kubikov bukovnega lesa. Brez zgraditve ceste Grič—Vrh gora—Dalnje njive je rešitev tega lesa, ki predstavlja veliko vrednost, nemogoča. Načrt za gradnjo te gozdne in turistične ceste je narejen, čaka le uredništvo. Bukov les v teh godovnih pa ne čaka, pač pa izgublja vrednost iz leta v leto.

Težko je verjeti, vendar je res, da leži na stanovanjskem uradu v Crnomlju 120 prošelj za družinskih stanovanj. Podjetja v Crnomlju potrebujejo strokovnjake. Nekaj bi jih dobili, če bi jim lahko nudili stanovanja. Tako pa se vsak obrne

PORAST ŽIVLJENJSKIH STROSKOV V NOVEMBRU

V primerjavi z oktobrom so se življenjski stroški v novembru povečali za skoraj 2 odstotka, računano za vso državo.
Podražilo se je tole blago: riž za 2,4%, goveje meso za 1,9%, svinjsko meso za 0,7%, jajca za 7,8%, fižol za 1,3%, jabolka za 37%, rečne ribe za 1,9%. Povečalo se je ovčje meso za 1,8%, krompir za 11%, korenje za 40% in zelje za 42%. Alkoholne pijače se razen vina niso podražile. Cene kruha, moka, masla, olja in sladkorja so ostale na isti višini kot prejšnji mesec.
Zelo so se podražile obrtne

Z NOVOMESKEGA SEJMISCA

V ponedeljek, 9. decembra so na sejnišče pripeljali nekoliko manj pralčev, zato je cena takoj narasla. Naprodaj je bilo 878 pralčev, prodani pa so jih 747. Cena malim, od 6 do 10 tednov starih pralčev je bila od 4.000 do 4.500 din, večji (od 3 do 7 mesecev star) pa so bili od 6.000 do 14.000 din.

Stefan Simončič, predsednik okrožnega sodišča: 2

Udeležba državljanov v sodstvu

II.

V obdobju narodnoosvobodilne vojne je nastala nova ljudska oblast, ki ni bila ustvarjena z dekreti, ampak si jo je ljudstvo samo zgradilo. Vzporedno s tem je bila opravljena tudi zakonodaja in pravni sistem stare Jugoslavije. Vzpostavljena so bila nova ljudska sodišča, ki so postala organi za varstvo pridobitev revolucije, za varstvo konstitucijskih pravic in za varstvo delovnih množic in zgraditev socializma v državi.

III.

na Slovenskem tik pred italijansko kapitulacijo — so začela delovati stalna vojska sodišča brigad, odredov in bataljonov. V Sloveniji so poleg vojaških sodišč opravljali sodstvo v omejenem obsegu tudi terenski odbori OF, in to za kazenske zadeve, ki niso spadale pred vojaško sodišče, civilne zadeve pa, v kolikor so se stranke sporazumno obrnile na terenski odbor.

Takoj po osvoboditvi smo dobili na vsem ozemlju države novo ljudsko sodstvo kot del enotnega državnega sistema, ki je bil zgrajen že med vojno in revolucijo. Po ustavi FLRJ pripada vsa oblast ljudstvu in izhaja iz ljudstva. Tudi splošni zakon o ljudskih odborih, kot drugi najvažnejši predpis o izgradnji ljudske oblasti, naglašuje neposredno udeležbo ljudstva ter potrebo, da se ljudski odbori morajo pri svojem delu opirati na udeležbo ljudskih množic.

Taka določila so dobila nujen odraz v zakonu o ureditvi ljudskih sodišč z dne 28. 8. 1945 z vsemi nadaljnjimi spremembami, ter končno z zakonom o sodiščih z dne 5. 7. 1954. Člen 11. navedenega zakona določa, da sodelujejo pri sojenju stalni sodniki in občinski sodniki (sodniški porotniki), ki so pri sojenju enakopravni. Razlika med stalnim sodnikom in sodnikom porotnikom se ne tiče pravice pri udeležbi in odločanju, ampak v glavnem samo v trajanju sodniške službe ter v procesualnem vodstvu, ki ga upravlja stalni sodnik. Določeno je tudi, da stalne in občanske sod-

niške volijo in razrešujejo ljudske skupščine in ljudski odbori. Medtem ko republiške ljudske skupščine volijo in razrešujejo sodnike vrhovnih in okrožnih sodišč, volijo in razrešujejo ljudski odbori stalne sodnike okrajnih sodišč ter sodnike porotnike okrožnih in okrajnih sodišč.

Prepričan sem, da ni treba še posebej zavračati sedaj že redke ugovore in pomisleke proti institutu sodnikov porotnikov, saj se je za ustanova nedvomno izkazala kot utemeljena in potrebna. Najtežji ugovor — češ da so sodniški porotniki čisto nesamostojni, da ne jemljejo svoje funkcije dovolj resno, da se težko znajdejo v kompliciranih procesih in da so bolj podvrženi različnim zunanjim vplivom, kot stalni sodniki — lahko zavračamo s tem, da je ta ugovor podan bolj zoper nepravilno izbiro porotnikov, kakor pa v načelu zoper ustanovo naših porotnih sodišč. Ne bo pa odveč, če tudi v tem sestavku nakažemo prednosti in podčrtam pomen udeležbe državljanov v sodstvu.

a) Pri upravljanju država sodeluje ljudstvo kot odločujoči čimlje tudi v najvažnejših državnih poslih. Če tedaj odloča ljudstvo, zastopano po svojih predstavnikih — ljudskih poslancih, v zakonodaji, se mu načeloma ne more krati pravica, da odloča še pri uporabi zakonov, ki jih je samo izglasovalo. Zato mora imeti v demokratični državi ljudstvo po svojih iz-

ZUNANJEPOLITIČNI TEDENSKI PREGLED

Generalni sekretar Združenih narodov se je pravkar vrnil s poti po Srednjem vzhodu. Obiskal je Jordanijo, Sirijo in Libanon. Uradno je bilo znano, da je prišel osebno na Srednji vzhod zaradi načelnika komisije OZN za nadzorstvo nad premirjem polkovnika Learyja, ki ga Jordanec doživlja, da je preveč naklonjen Izraelcem. Drugo vprašanje naj bi bilo svoboden prehod Izraelcev do gore Scopus. Precej mršav razlog za potovanje generalnega sekretarja na Srednji vzhod.
Toda to je le navidezen, ker Hamarskoelod gotovo ni poteval kar tako, ker ima na sedežu OZN v New Yorku dovolj dela in se je že nekajkrat moral odpovedati dopustu, ker ni imel časa zanj. Če hočemo najti odgovor za pot generalnega sekretarja na Srednji vzhod, se ne smemo dosti ozirati na njegove lastne izjave, kakaj ta je povedal samo to, da je bila pot zelo koristna. Pripomni je tudi, da ni storil nobenih korakov za reševanje širših problemov tega dela sveta. Novinarji bi prav toliko vedeli, če bi vprašali delfijski orakelj.
Hamarskoelod je eden izmed najboljših zadržanih državnikov pri dajanju izjav. To je razumljivo, saj je generalni sekretar organizacije, ki vključuje 82 držav, in mora dobro premisliti, kaj izjavi, da ne bi užalil ene ali druge izmed teh držav. Toda ne gre samo za to. Kadar gre on na pot, ni nobenega bobnanja in nobenih senzacij, kakaj Hamarskoelod je zlovek, ki predvsem poslušja. Nekateri njegovi prijatelji na Švedskem so ga imenovali »brezosebna«, toda to ne drži. Ob napadu Velike Britanije in Francije na Egipt, se je zapri v svoje pisarno in v njej skrušen prebedel noč. Naslednjega dne je prebral izjavo, ki je pravzaprav pomnila odstop. Toda vsi, vsevisti ZDA, SZ in celo Britanijo in Francijo, so ga prosili, naj ostane. Tudi to pot ni bilo bobnanja, ko se je Hamarskoelod vrnil s Srednjega

vzhoda. In ker je bil tako molčeč, lahko s precejšnjo gotovostjo domnevamo, da so govorili tudi o drugih vprašanih, predvsem o palestinskih beguncih. Ti begunci so Arabci, ki so jih prignali zmagoviti Izraelci leta 1948. Razporejeni so v loku vzdolž izraelskih meja na ozemlju Egipta (okrog Gaze), Jordanije, Sirije in Libanona. Ze devet let vztrajajo in upajo, da se bodo nekoč vrnil na svoje domove, ki jih pa ni več. Njihov obstoj zagotavlja kakih 60 milijonov dolarjev, ki jih na leto zberejo zahodne države, posebno ZDA. Te države pri vsaj zadevi ulmajo najboljši mirne vesti in so vsa ta leta dajale denar in ga še dajejo. Zdaj pa so se raznesli glasovi, da se je Zahod naveličal dajati te pomoči. Tako bi prišli arabske države, da bi te begunce odselile oziroma razselile po notranjosti Iraka, Sirije, Egipta in Jor-

danije. Politčno bi bil ta ukrep zelo nepriljubljen, kakaj Arabci se še danes ne morejo sprijazniti z dejstvom, da se ne bodo vrnil v Izrael oziroma v Palestino. Dokler so begunci na meji, je to nekakšno opozorilo svetu: glejte, kakšna krivica se nam je zgodila in se nam še godi. Toda hkrati je tudi res, da so ti begunci dinami in meji, ki lahko spet zažge kakšen spopad.
Ko ne bi bilo več zahodne pomoči, bi se morali begunci odseliti, ker nobena arabska država in niti vse skupaj najbrž ne bi bile pripravljene dati 60 milijonov dolarjev na leto zanje. Zahod bi torej dosegel svoje, toda za ceno — arabskega sovraštva.
Strogo vzeto, Hamarskoelod ne zastopa zahodnih držav, ampak Združeno narode. Toda vse, kar je v zvezi s temi begunci, je tudi močno v zvezi s mirom na Srednjem vzhodu. In za mir so Združeni narodi zainteresirani. Zato se vsiljuje domneva, da je Hamarskoelod moral vsaj mimogrede govoriti tudi o beguncih. Kako bodo ta problem rešili, je negotovo. Brez dvoma bodo zahodne države — tudi če mislijo ustaviti pomoč — predlagale, da one plačajo stroške preselitve in naselitve teh beguncev. Pri tej delikati operaciji pa bi bile usluge Združenih narodov neprecenljive vrednosti. Toda treba je ukrepati počasi in previdno. Hamarskoelod je sam nekoč dejal: »Verujem v možnost postopnega napredka v smeri reševanja težavnih vprašanj in to je zame razlog, da sem optimist.«

PO OBISKU

Komunalni problemi občine Črnemelj

Delo pri kanalizaciji je teklo boljše kot so pričakovali. Pri tem imajo zasluge tudi prebivalci, ki so pomagali pri gradnji s prostovoljnimi delom ali s prispevkom v denarju. Pripravili so tudi tisti, ki imajo hiše nižje od glavnega kanala in tako od sočanje kanalizacije ne bodo imeli koristi. Trebanjci so zlasti zato pomagali graditi kanalizacijo, ker se je uprava za ceste vedno izgovarjala, da ne more asfaltirati ceste skozi vas, dokler ni urejena kanalizacija. Trebanjci pa si je dolgo žele, da bi se iznebili neznoznega prahu poleti in blata v jeseni in pozimi. Izgovor na kanalizacijo je sedaj odpadel, zato upajo, da bodo prihodnje leto le imeli urejeno cesto.

gospodarski napredek in višja življenjska raven ter vsaj približno enak ali vzporeden razvoj vseh krajev naše domovine v duhu socialistične demokracije terja reševanje takih problemov v posameznih občinah iz sirslega, splošno družbenega vidika.

Iz Trebnega nam pišejo

Delo pri kanalizaciji je teklo boljše kot so pričakovali. Pri tem imajo zasluge tudi prebivalci, ki so pomagali pri gradnji s prostovoljnimi delom ali s prispevkom v denarju. Pripravili so tudi tisti, ki imajo hiše nižje od glavnega kanala in tako od sočanje kanalizacije ne bodo imeli koristi. Trebanjci so zlasti zato pomagali graditi kanalizacijo, ker se je uprava za ceste vedno izgovarjala, da ne more asfaltirati ceste skozi vas, dokler ni urejena kanalizacija. Trebanjci pa si je dolgo žele, da bi se iznebili neznoznega prahu poleti in blata v jeseni in pozimi. Izgovor na kanalizacijo je sedaj odpadel, zato upajo, da bodo prihodnje leto le imeli urejeno cesto.

Zdaj je zgrajen glavni kanal do Starega trga, v gradnji pa so stranski odcepi. S tem bo prvi delu bo zgrajena kanalizacija se za vas Stari trg. Pod vsejo bo čistilnik, prek katerega bo tekla odpadna voda v Temenico. Občinski ljudski odbor, ki gradi kanalizacijo v lastni režiji, je prihranil znatna sredstva tudi s tem, da izdeluje cevi doma, saj so za polovico cenejše kot če bi jih kupili.

Požar v Mali vasi

V torek 3. decembra popoldne je nastal požar v hiši splošnega ljudskega imetja v Mali vasi pri Knežji vasi blizu šole. K sreči je stavba na samem in tako niso bile ogrožene druge domačije. Požar je nastal zaradi slabega dimnika, zaradi česar se je vnela krma na podstrešju.

RAZPIS

za novi tečaj Politične šole pri CK ZKS (od 6. februarja do 31. junija 1958)

Tečaj Politične šole je namenjen predvsem delavcem in delavkam v industriji in kmetijstvu, ki so se že uveljavili v organskih delavskih in družbenih upravljavljanih, v organih oblasti, sindikatih, društvih itd. in jim daje potrebno širše znanje in politično ekonomijo in znanstvenega socializma.
Prijave z osebni podatki, s podatki o dokončanih šolah, o osnovnem poklicu, zaposlitvi, višini mesečnih prejemkov ter tudi o stažu in funkcijah v političnih organizacijah in družbenih organih pošljite najkasneje do 10. januarja 1958 na upravo Politične šole pri CK ZKS, Ljubljana, Parmova 39 in tudi na svoj občinski komitej ZKS.
O sprejemu v tečaj in v internet, ki je pri Politični šoli, bo vsak posameznik pisмено obveščen, in sicer najmanj 14 dni pred pričetkom tečaja. Podrobnejše informacije dobita na upravi šole, oziroma na občinskem komiteju svojega področja.

Mestni zavod »SNAGA« - LJUBLJANA sprejme takoj v zaposlitev večje število DELAVCEV
Hrana in stanovanje preskrbljena.

OBČINSKI LJUDSKI ODBOR ČRNO MELJ

Komisija za likvidacijo Zadržanega trgovskega podjetja ČRNO MELJ

PRODAJA

- tovorni avtomobil »OM«, 5-tonski, v dobrem stanju, z dvema novima gumama in štirimi 50% izrabljenimi
- 2 motorja na bencinski pogon »Savica«, 5-6 KS, nova
- 1 motor »Ford« V 8, generaino popravljen
- 1 plug — dvovrzadni za »Unimog«, nov
- 2 stikalnice za seno, novi
- 3 reporeznice, nove
- 1 sortirnik za krompir
- ter razno embalažo za sifon in šabeso:
- 30 zabojev za šabeso
- 19 zabojev za pokalice
- 736 steklenic za šabeso
- 417 steklenic za pokalice
- 129 steklenic za sifon (2 lit.)
- 42 zabojev za sifon (1 lit.)
- 240 steklenic za sifon (1 lit.)
- 40 zabojev za sifon (1/2 litra)
- 603 steklenic za sifon (3/4 litra)
- 24 steklenic brez glav (2 lit.)
- 1898 steklenic brez glav (6 del)
- 302 sifonskih glav, novih
- 266 sifonskih glav, starih

Vsi zainteresirani naj se osebno ali pisмено z jase na oddelku za gospodarstvo pri Občinskem ljudskem odboru Črnemelj.

Kratke IZ RAZNIH STRANI

Po večkratnih napovedih in odgoditvah so Američani naposled skusili spravitv v vesolje svoj prvi umetni satelit. Toda poskus se je izloščil zaradi Američane, ameriški in znanstveniki pa je to potrdilo, da so imeli prav, ko so zatrjevali, da pri tej reči ne gre prehitivati priprav in razvoja.
Raketa, ki je ponesla prvi umetni sovjetski satelit v vesolje, je padla na zemljo, in to neke na Aljaski. Tako vsaj trdi prvi sekretar CK KZSKS Hruščev in drugi sovjetski znanstveniki. Američani pa po zadnjih poročilih zanikajo, da bi kaj podobnega padlo na njihovo ozemlje. Teško je ugotoviti, kdo ima prav, pač pa drži, da bi vsak ostal tak, kakor tudi znanstvenikom dragocen material za proučevanje lastnosti kovin pod desleje neznanimi pogoji in pa snaveče meteorite.
Indonezija je storila vrsto ostrih ukrepov proti indonezijskemu kapitalu in nizozemskemu političnemu vplivu. Vse nizozemske banke so prišle pod indonezijsko vojsko nadzorstvo, nizozemski državljani se bodo morali izseliti iz države. Vse nizozemske konzulate so zaprli in najbrž ni daleč čas, ko bo Indonezija tudi uradno prešla vse diplomatske stike z Nizozemsko.
Maroška vlada je protestirala pri španski vladi v Madridu proti navzočnosti španskih vojnih ladij v maroških teritorialnih vodah. Hkrati so maroški uporniki na področju Irinja sporočili, da je v zadnjih dneh v bojih padlo kakih 180 španskih vojakov in da je bilo 19 ujetih. Maroški kralj Mohamed V. pa je pozval Maročane po radiu, naj ohranijo hladno kri, ker bo vlada storila vse, da zavrže maroške interese.
Šest ameriških in nekaj britanskih petrolejskih družb je zaprosilo francosko vlado za dovoljenje, da bi smele vrtnati za nafto v Sahari. Francoska vlada je prošnji ustrigla in tudi določila področje v puščavi, kjer bodo te družbe lahko iskale nafto.

MIZARSTVO - OPREMALES

Podjetje, ki je lahko za zgled vsem podobnim v okraju — Do decembra prihodnjega leta imajo že zdaj vso proizvodnjo prodano! — Kolektiv je delil prvokrat dobiček šele po desetletnem trdem delu, prej pa ga je sproti porabil za modernizacijo obrata

Novomeško »Mizarstvo« je dobro znano doma in po vsej Jugoslaviji. Ob deseti obletnici obstoja je zaradi specializirane dejavnosti spremenilo naziv podjetja v »Opremales — Novo mesto«. Iz majhnega obrtnega podjetja s 5 delavci se je razvilo v soliden industrijski obrat.

Ko so se bili preselili z Račavske ceste na Cesto komandanta Staneta, so zaposlili še pet pomočnikov in sedem vajencev ter se postopoma začeli razvijati. Z mizarstvom, tapetniškim, kolarskim in sodarskim oddelkom so skušali zadostiti vsem potrebam mesta po stavbenih, pohištvenih in drugih izdelkih. Nudili so celo uslužnostno žaganje drv po ulicah.

Po prehodnem obdobju okrog leta 1951 so pričeli misliti na enotnejšo obliko dejavnosti in ko je 1953 podtaknjen požar popoše selitev podjetja v nove prostore, ki so jih zgradili na Trdinovi cesti, se je delo lahko bolj razmahnilo. Takrat majhno podjetje, ki je dosegalo komaj tolikšen promet, kot je znanal investicijski kredit, si je napravilo breme plačevanja anuitet, za katere je bilo splošno mnenje, da jih ne bo moglo prenesti. Res, v vseh desetih letih podjetje ni delilo nikakršnih presežkov plač in šele letos je delavski svet doletel odstotek, ki naj bi bil delno povračilo kolektivu za skrb in trud, ki ga je vložilo v podjetje v tem času.

Podjetje je vseskozi skrbelo za svoj ugled in je eno izmed redkih, ki je izpolnjevalo dolžnosti in obveznosti do države,

razen tega pa še pomagalo ustanoviti samostojen tapetniški oddelak in »Mizarstvo« na Brodu z brezplačnim prenosom osnovnih in obratnih sredstev.

Od leta 1954, ko delajo v novih prostorih, delavci »Mizarstva« stalno dvigajo storilnost in kakovost. Brutto produkt na enega zaposlenega so v tem času zvišali za več kot sto odstotkov. S pravilno organizacijo proizvodnje so državo povprečje pri industrijskih podjetjih le stroke prekoračili že za 28%. Tako imajo za leto 1958 resne skrbi, kako doseči še višjo storilnost. Dobavili bodo še nekaj novih strojev in naprav za mehanizacijo posameznih faz dela, če pa bo kaj boljša električna napetost, bodo uvedli v vseh oddelkih dve izmenli. S temi ukrepi upajo doseči porast proizvodnje za novih 35%. Več pa pri sedanjem obsegu obrata najbrže res ne bodo zmogli. Obstoječe kapacitete bodo izkoristili čim bolj temeljito, nato pa bodo skušali razširiti podjetje.

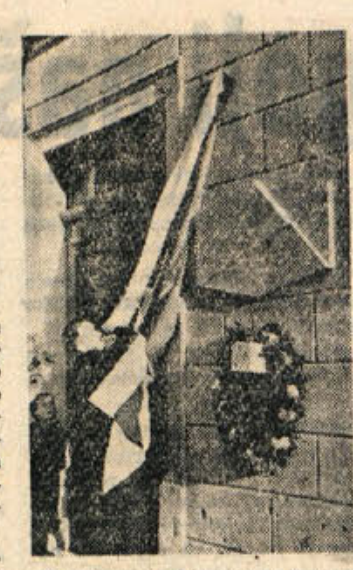
V kolektivu so nekateri delavci že od ustanovitve podjetja. Eden od njih je tudi tovariš Franc Bajer, ki mu v kvaliteti dela ni para. Po zaslugi takih imajo izdelki podjetja dober glas po vsej državi. Letos so opremili tri reprezentančne hotele v Beogradu s skupno 300 ležišči in izdelali kompletno opremo za več trgovskih lokalov po lastni zamisli.

Njihova glavna odjemalca sta »Lesnina« Ljubljana in »Slovenija«.

Na območju Dolenjske je leta 1941 zajela tudi vsa in območju krajevnega odbora Zveze borcev v Streklejcu. Tudi tukajšnji ljudje so se vključili v narodnoosvobodilna boja.

Leto tudi s lastnimi sredstvi povečali podjetje in proizvodnjo. V lastni mehaniki delavci še naprej izdelujejo člene za pogonske verige pletilnih strojev, ki smo jih dosedaj uvajali. Njihov izdelek je prav tako dober kot uvožen, samo cenejši je. Naročila zanje imajo od največjih pletilskih podjetij v državi.

Tako je nastalo v dveh letih donosno podjetje, ki že misli na znatno razširitev s lastnimi sredstvi. Razumljivo, k tema dvema milijonoma, začetnega in edinega kredita, je treba pristeti znaten delež kolektiva in direktorja v obliki vztrajne borbe za ustanovitev in organizacijo podjetja ter njegovo uveljavljanje na trgu. Prizadevnost kolektiva potrjuje tudi storilnost: sedmim strojem streže le ena delavka, izpred rok šivilje pa pride v osmih urah okoli sto kosov trikotnega perila! Pri tem je treba poudariti res socialističen odnos večjih sorodnih podjetij, ki so z razumevanjem pomagala iz nile nastajajočemu podjetju nove »Belokranjke« pri njeni rasti v Črnomlju.

Narodnoosvobodilna boja je leta 1941 zajela tudi vsa in območju krajevnega odbora Zveze borcev v Streklejcu. Tudi tukajšnji ljudje so se vključili v narodnoosvobodilna boja.

ta boj za življenje in smrt ter del svoj delož za osvoboditev. 25 borcev, padlih v brigadah, in 7 irtev fašističnega terorja

Izpolnjena želja

je znašel njih krvni davek v letih 1941—1945. Želja po postavitvi spominske plošče padlim je bila pri ljudeh iz dneva v dan večja. Končno se jim je izpolnila. V petek, 29. novembra, so slavili dvojno praznovanje: 14. obletnico II. zasedanja AVNOJ in odkritje spominske plošče na osnovni šoli v Streklejcu, kot osrednji zgradbi tega območja. Zahvala za to gre predvsem nekaterim članom odbora in vsem tistim posameznikom in podjetjem, ki so kakorkoli pripomogli k postavitvi spomenika. Odkritje je prisostvovalo lepo število ljudi iz

blinje in daljnje okolice semiške občine, med njimi tudi svojci padlih, katerih imena so vklesana na plošči. Plošča je po krajšem govoru odkril tov. Zan Skrinjar, član občinskega ljudskega odbora in jo izročil v varstvo ObLO Semič. Tov. Franc Kapš, predsednik ObLO, ki jo je prevzel, je zaupal čuvanje plošče krajevniemu odboru ZB Streklejcevec. Kulturni spored so pripravili učenci osnovne šole in mladinke pod vodstvom učiteljstva.

Z mladinske konference v Črnomlju

V nedeljo, 8. decembra je bila v Črnomlju mladinska konferenca črnomljske občine. Razen delegatov iz vseh organizacij sta se udeležila tudi članica predsedstva CK LMS Cvetka Kučan in sekretar okr. odbora SZDL Martin Žugelj. Po poročilu predsednika obč. komiteja LMS Franca Hočevarja se je razvila razgibana in plodna dnevna diskusija. Delegati so poročali o uspehih organizacij, ki je v zadnjem letu dosegla precejšen napredek. Zlasti je mladina povsod nosilec kulturno-prosvetnega dela na vasi. Slastnost v delu skoraj vseh organizacij pa je, da so pre malo v stiku s ostalimi družbenimi organizacijami.

100 koles na dan

Tovarna koles »Rog« v Ljubljani iz leta v leto povečava proizvodnjo, pa vendar še ne more ustreči potrošnji. Lani je tovarna izdelala 17.800 koles ali povprečno 59 na dan. Letošnja proizvodnja bo pa okrog 28.000 koles, kar pomeni 100 koles na dan.

Zgleden primer »BELOKRANJKE«

Po preselitvi bivše »Belokranjke« iz Črnomlja v Metliko je ostal le napis podjetja na prvi steni stavbe in nekaj ohranjenih in okrušenih prostorov.

Vendar so na občini sklenili, da prav tu spet osnujejo podobno podjetje. To težavno nalogo je občina poverila Zvonetu Miheliču z dvema milijonoma investicijskega kredita. To niti za en stroj ni dovolj, vendar...

Teško je opisati, kako so zbrali dele strojev in kje vse so jih dobili. In ravno ko so zbrali nekaj strojev, je požar uničil ostreže stavbe, kjer imajo svoje prostore. To je bilo v jeseni, 1955. Pa danes?

Stavba je povsem obnovljena in povečana. Stroj brne že v dveh izmenah. Petindvajset ljudi ima zasluge v podjetju, v dobrem mesecu pa jih bodo zaposlili še 28! V skladišču ni nobenih izdelkov, vse gre sproti v promet. Naročili so še šest pletilnih strojev za volneno robo. Če ne bodo dobili kredita, bo šlo sicer težje, vendar trdno upajo, da

Gradsko mizarstvo podjetje je bilo ustanovljeno pred dvema letoma. Močnejše se je pričelo razvijati letos in ima zdaj 100 ljudi. Čeprav je podjetje majhno, se je že uveljavilo pri naročnikih izven naše republike. Naročij imajo dovolj, ljudi za delo pa tudi ne manjka. Prazni prostori v gradu čakajo, da jih bo kdo izkoristil v prid skupnosti.

Gradsko mizarstvo podjetje je bilo ustanovljeno pred dvema letoma. Močnejše se je pričelo razvijati letos in ima zdaj 100 ljudi. Čeprav je podjetje majhno, se je že uveljavilo pri naročnikih izven naše republike. Naročij imajo dovolj, ljudi za delo pa tudi ne manjka. Prazni prostori v gradu čakajo, da jih bo kdo izkoristil v prid skupnosti.

Utesnjena »PLANINA«

V Črnomlju je vsa leta po večini posluževal čevljarstvo. Podjetje ni delilo nikakršnih presežkov plač in šele letos je delavski svet doletel odstotek, ki naj bi bil delno povračilo kolektivu za skrb in trud, ki ga je vložilo v podjetje v tem času.

Podjetje je vseskozi skrbelo za svoj ugled in je eno izmed redkih, ki je izpolnjevalo dolžnosti in obveznosti do države,

razen tega pa še pomagalo ustanoviti samostojen tapetniški oddelak in »Mizarstvo« na Brodu z brezplačnim prenosom osnovnih in obratnih sredstev.

Vinica potrebuje večje obrtno podjetje

Vinica v Beli krajini je brez podjetja, čeprav je bil to včasih znan obrtniški kraj. Prav gotovo pa so tu dobri pogoji za nekaj obrtnih podjetij. Čeprav oddaljena od železnice, je Vinica pomembno središče, vendar v gospodarskem pogledu po vojni ni napravila niti koraka naprej. Proste delovne sile je pa v kraju več kot dovolj.

Občinski ljudski odbor Črnomelj si prizadeva, da dvigne gospodarstvo tudi tega okolisa. V pripravi so načrti za organizacijo večjega mizarско-kovarsko-kolarskega podjetja. Mizarско podjetje sicer že obstoja nekaj let, toda ne more se razviti, ker nima prostorov. Podjetje obratuje v dveh malih sobah.

Za novo kombinirano podjetje, ki ima najboljše pogoje za razvoj, so potrebni predvsem prostori in nekaj strojev. Za to je potrebno nekaj investicij, brez katerih ni mogoč začetek. Dovolj imamo dokazov, da so teka manjša obrtna podjetja zelo koristna za naše gospodarstvo in za zaposlitev odvečne delovne sile, zato je treba dodeliti kreditne pogoje za razvoj.

Gradsko mizarstvo podjetje je bilo ustanovljeno pred dvema letoma. Močnejše se je pričelo razvijati letos in ima zdaj 100 ljudi. Čeprav je podjetje majhno, se je že uveljavilo pri naročnikih izven naše republike. Naročij imajo dovolj, ljudi za delo pa tudi ne manjka. Prazni prostori v gradu čakajo, da jih bo kdo izkoristil v prid skupnosti.

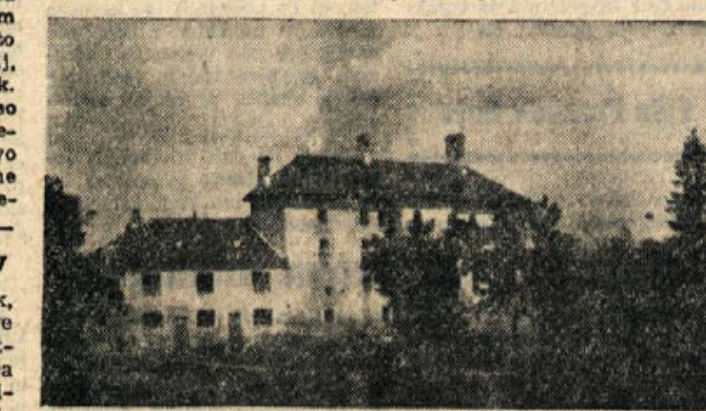
MIZARJEM naj bi se še kdo pridružil

Gradsko mizarstvo podjetje je bilo ustanovljeno pred dvema letoma. Močnejše se je pričelo razvijati letos in ima zdaj 100 ljudi. Čeprav je podjetje majhno, se je že uveljavilo pri naročnikih izven naše republike. Naročij imajo dovolj, ljudi za delo pa tudi ne manjka. Prazni prostori v gradu čakajo, da jih bo kdo izkoristil v prid skupnosti.

Gradsko mizarstvo podjetje je bilo ustanovljeno pred dvema letoma. Močnejše se je pričelo razvijati letos in ima zdaj 100 ljudi. Čeprav je podjetje majhno, se je že uveljavilo pri naročnikih izven naše republike. Naročij imajo dovolj, ljudi za delo pa tudi ne manjka. Prazni prostori v gradu čakajo, da jih bo kdo izkoristil v prid skupnosti.

Spomenik zboru volivcev

Res nevsakdanji spomenik, gotovo prvi v Jugoslaviji, je postavila vas Vrhovina (Hrvaška). To je spominska plošča zboru volivcev. Plošča je vzidana pri vhodu na pokopališče, ki so ga volivci z velikim trudom in stroški lepo uredili in tako zaslužili to nenavadno pohvalo.

Gradsko mizarstvo podjetje je bilo ustanovljeno pred dvema letoma. Močnejše se je pričelo razvijati letos in ima zdaj 100 ljudi. Čeprav je podjetje majhno, se je že uveljavilo pri naročnikih izven naše republike. Naročij imajo dovolj, ljudi za delo pa tudi ne manjka. Prazni prostori v gradu čakajo, da jih bo kdo izkoristil v prid skupnosti.

Partizanski pohod Družine zelenih otokov, članov Rodu gorjanskih tabornikov, ki so šli 29. in 30. novembra iz Straže na Mirno goro. Na planoti pod kočevskim Rogom so pri Gričicah, 800 metrov nad morjem, ob lovskem opazovališču malo počivali.

Zgodaj zjutraj so hitele proti kolodvoru temne postave z velikimi nahrbtniki na plečih. Na peronu jih preševa načelnik Slavce. »Ravno Vinkota se ni in ves sir ima on.« pripominjajo zasikano, Prometnik pa že prihaja na peron z znakom za odhod. V daljši se zdajči začuje klic: »Počakajte!« in nekaj sekund nato se zasoplen prikaže razumnik. Lovček sapa se vzpne v vagon, se se sede na klopi, in že se vlak premakne. Šlo je res za sekunde. Ko se malo umiri, pove da je zaspal in šele četrte ure pred odhodom vlaka jo je v pravem »krosu« ucvrli z Grma skozi Novo mesto na postajo v Bršljanin. In še težak nahrbtnik povrhu — saj je bilo samo gra v njem okoli 3 kg. »Je bil pač dober trening.« je strokovnjaško pripomnil vodnik Jože.

»Stroga pripravljenost.« gre od ust do ust v koloni, ki se pomika po kolovozu od Rumanje vase proti Toplicam. Vsi utihnejo. »Prva dva v patrolo izvidniki! Če je pot preko greda prosta, dva kratka žvižga.« Neslišno izgine v temi, ostajajo pa mirno čakajo. Opazujejo temno nebo, prisluškujejo in razmislijo — kdo ve, kaj jim roči po glavi. Tako dolgo se vsem zdijo čakanje. Napeto tišino prekineta iz daljave dva ostrga žvižga. Kolona nadaljuje pot proti Toplicam in kmalu prestopi cesto. V jutranjem mrazu se lepo vidi prostor, kjer je pred petimi leti stotisočgledna množica proslavljala desetletnico ustanovitve prvih slovenskih partizanskih brigad.

Začuden opazuje pometaj tih kolono, ki brez besede hiti mimo zdravilišča, v katerem še vse počiva. Le po kmečkih domovih že sveži luč v hlevih. Ob prvem razpotju kratak posvet. »Smer proti jugu po kolovozu.« odloči načelnik. »Zgubili se boste.« pripomni stara ženica, ki gre ravno mimo. Imamo karto in kompas.« strokovnjaško pojasni eden iz kolone. Zgubili se res nismo, vendar malo prezgodaj smo prišli na trdo

cesto; pa nič zato. Pri Poljanah nas je čakalo dvojce presenečenj; najprej nas je polni znak opozoril na zamirni naravni pojav — podzemeljski tok vode, do katerega je sredi vasi speljano stopnišče, nato pa ob koncu vasi — zaseda, ki nas je pošteno presenetila. Vsi bi bili mrtvi, če bi šlo zares. Vod Jelen je torej dobro opravil svojo nalogo.

Dolina se je zozila v sotesko, po kateri šumi potok mirno porušenihiš. »Stare žage« so nas opomnile na čase, ko so v njih partizani izdelovali in popravljali orožje. (Eno teh

Po enourni hoji preko teh senožetj in po gozdnem kolovozu smo nenadoma zagledali pred seboj jaso, popolnoma podobno oni za Domom na Mirni gori. Zdelo se mi je celo, da se za jaso vidijo zidovi. »Saj smo že na cilju.« sem nepreverjeno vzključil in mlajši so se pogrnali naprej, da bi prvi dospeli na cilj. Bi pa je le privid — prava »fata morgana.« Pred nami se je po nekaj korakih razgrinjala prostrana kotanja z velikim senikom na sredi. Dospeli smo do Ponikev, katerih razvaline so stale ob južnem robu kotanje. Vi-

trov.« Preveč tolažino so bile izrečene te besede, da bi jim verjel. Še nekaj opotekajočih korakov ob širokem, od viharja porušeni delu reke zasledim v daljavi Dom na Mirni gori. Strahno daleč se mi je zdelo in vmes še ena globel. Hitro se odločim. Jože naj sporoči brez prikrivanja, kakšen je položaj. Sami naj odločijo, ali se vrnejo na blatni kolovoz in po markiranu potu nadaljujejo pot proti domu, ali pa gredo za menoj na vrh, ki mora biti nekje na vzhodu od nas. Napeto sem čakal odgovora. Kmalu zaslišim klic: »Gremo... o.« Nisem razmišljal ali so klicali »okoli« ali »gor«. Te minute čakanja so bile res doge. Nazadnje zaslišim glasove vedno bliže. Torej so se odločili za vrh. Ni jih plašilo težko prodiranje preko tešene medenice sem na karto ustgovili, da smo na vrhu brez imena točno 800 m na zahodu od vrha Mirne gore.

Stavo sem sicer izgubil, saj je 20 minut že davno minilo, a nobeden se ni zmgal in to je tudi nekaj vredno. »Fante, slišate zobe in vzdrižite se zadnji napori, ki nas čakajo! Saj smo na partizanskem pohodu! Ta vrh pa lahko imenujemo — Vrh zelenih otokov — do naših taborniških družin.« Vsakemu se skromen požirek toplega čaja iz politerske termovke. In spet se spuščamo nazvold. Višinomera kaže 890 m. Torej bo še enkrat skoraj 100 m vzpona. Zaostanem in še vedno sem v nesogovori ali bo to res pravi vrh. Tedaj pa klic: »Piramide!« No, potem bo pa zares. In res smo bili na vrhu Mirne gore ob 15.00. Kratek oddih, posnetek s fotoaparatom za spomin in nato smo odšli proti koči.

»Saj sploh ne bodo prišli, ki je tako daleč.« je malo pred četrto uro omenila v koči vodnica Šebelič. Ki je zjutraj še v trdi temi vijetla korakati dolgo kolono, natočeno z nahrbtniki s kolodvoru v Straži, predno se je odpeljala z vlakom do Semiča.

»Vode! Vode!« se je nekaj minut zatem slišalo iz ust mladih fantov, ki so prihajali z vrha Mirne gore proti koči. Zeja je bila pač najboljši neprijateljski zavezanec na pohodu. Namesto vode so dobili topel čaj, pripravljen iz šipkovih jagod, ki jih je med potjo nabrala skupina vodnikov tečajnikov.

PO STOPINJAH OČETOV

Je ohranjeno v Dolenjskem muzeju v Novem mestu). Kako lep je pogled na velik tolimon ob sotočju dveh potokov. Mostu ob tolimunu se še pozna, da je bil med vojno porušen. Soteska se je spet razširila v prostrano dolino. Bilj smo na cilju prve etape pohoda — v Črnomlju. V gostišču so nas prijazno sprejeli in nam pripravili vrelo vodo, ki jo je naš ekonom hitro spremenil v okusen čaj iz poprove mete. Krepko smo tudi založili železode, saj nas je v drugem delu pohoda čakal še naporen vzpon.

Po posvetu s prijaznim domačinom smo se odločili za smer proti Gričicam, ki leže nad dolino v višini 700 m. V začetku položno pobočje postaja vedno bolj strmo. Vzpenjali smo se po grapi, ki smo jo ob koncu komaj zmogli. Bilo je ravno podne, ko smo se ustavili, da je bila tu nekoč vas Gričice. Prostrana travnata pobočja, le na redko porasla z drevjem, morajo biti pozorni vzorni smučki tereni — samo nihče jih ne uporablja,

soko za njimi se je dvigalo golo pobočje proti Mirni gori, ki smo jo predvideli v ozadju.

Sonce je pripelalo ko v poletju in zato smo se raje odločili za položni kolovoz, ki je v ovinku vodil okoli grebena. Vedno bolj pozostu so bila vprašanja, kdaj bomo zagledali Dom na Mirni gori. Če ga ne zasledimo v 20 minutah, dobil vsak kos čokolade.« sem jih tolažil. Pot je postajala vedno slabša. Globoko blato nas je odvrnilo od nje na stranski kolovoz, ki je vodil levo na pobočje. Nenadoma je bilo konec poti. Bili smo sredi gozda ob strmim pobočju. Višinomera je kazal 890 m, torej še 140 m vzpona in na vrhu bomo, sem sklepali.

Z Jožetom se vzpneva po pobočju proti vrhu, ostali pa čakajo v negotovosti. Jože me prehitil in ko pride na vrh, zakleče razočarano: »Piramide nile! Torej se nismo na Mirni gori.« me nemirno prešela v možganih. Spielzal bom na »drevo, da pogledam okoli.« mi zakleče Jože. »Paži, da ti ne spodrsne.« mi odvrnem in upehan plezam čez nagradene, z mahom porasle kamnite bloke. Kako čudovita igra narave — samo zdaj ni časa za opazovanje. Spodaj nastirajo čaka 17 mladih utrujenih ljudi. Dal si mislilo o tebi! Ali sploh se verjamem, da bom prišel na Mirno goro? »Jože, vidim.« slišim Jožeta. »Kaj!« se zadržem. »Mirno goro — kobo.« odmeva z vrha. »Kako daleč?« »Kaj!« 500 me-

NAGRADNO ZBIranJE NAROČNIKOV

V osmem letu izhajanja tiskamo zdaj vsak teden 10.800 izvodov »Dolenjskega lista«, pokrajinskega časnika SZDL novomeškega okraja, ki ga bere tudi številni Dolenjci po vseh krajih naše domovine in mnogi izseljenci na vseh kontinentih sveta. Da bi povečala naklado lista in zagotovila redno branje domačega tednika v vsaki hiši na Dolenjskem, razpisuje uprava »Dolenjskega lista« visoke nagrade za vse one, ki bodo v decembru 1957 in v januarju 1958 pridobili določeno število novih stalnih naročnikov našega lista.

- Nagrade so naslednje:
- 1.000 din za 20 novih naročnikov
 - 2.000 din za 30 novih naročnikov
 - 4.000 din za 50 novih naročnikov
 - 10.000 din za 100 novih naročnikov
 - 15.000 din (ena nagrada) za zbiralca, ki bo pridobil največ novih naročnikov, vendar s pogojem, da jih zbere najmanj 150.

Novi naročniki morajo ob naročilu poravnati s čekovno položnico vsaj polletno naročnino (240 dinarjev).

PISMONOŠE, INKASANTI ELEKTRIKE, DRŽAVNEGA ZAVAROVALNEGA ZAVODA, VODARINE IN PODOBNIH SLUŽB, UPOKOJENCI IN VSI DRUGI PRIJATELJI »DOLENJSKEGA LISTA«, KI STE PRIPRAVLJENI ZBRATI NOVE NAROČNIKE: prosimo, da nam takoj sporočite, koliko naročnic potrebujete za vaš okoliš. Oglasite se v naši upravi ali pa nam sporočite svoj naslov, da vas podrobneje seznanimo s pogoji nagradnega zbiranja novih naročnikov.

V VSAKO HIŠO: »DOLENJSKI LIST«

v spomin na številne pohode, ki so jih morali napraviti naš borci v štiriletni borbi za svobodo.

»Zvečer bomo kurili ogenj.« je veselo vzključil maj. Tine in prav nič se mu ni poznalo, da so njegove noge ta dan napravile čez 20.000 dvojnih korakov in da je njegovo srce moralo premesati preko 1000 m vzpona. Ko se je znožilo je sicer huda burja onemogočila kurjenje ognja, ni pa mogla preprečiti razigranih iger. Neumorno so peli in plesali ob luninem svitu »Moj gradimo cesto...« Sele na oster povelj načelnika se je zbralo 19 članov pohoda v prostrani jedilnici Doma na Mirni gori. Ta večer je bila soba pretešana, saj je v njej našlo zavetje tudi 16 vodnikov najmlajših tabornikov — medvedkov in čebelic iz Novega mesta, Črnomlja in Straže-Toplice za katere je Dolenjski taborniški svet priredil dnevni čaj za gozdne in sobne igre. In še precej drugih gostov je privabilo idealno lepo poznoševsko vreme.

V koči sem utrujen sedel in s skrbjo opazoval oblike mladih udeležencev partizanskega pohoda ter jih spraševal kako se počutijo. Če bi vedel, kakšne težave so jih čakale na zadnjem delu pohoda, ko smo prečkali 2 km razdalje po terenu brez vsake poti, gotovo ne bi tvegali te smeri. Sedaj pa sem občudoval neizmerno energijo, zbrano v mladih tabornikih, ki so se po takem naporu še igrali. Kaj takega zmore samo, kdor ima utrjeno telo! Do polne večave so ta dan prišli vodovi izleti, ki so jih udeleženci pohoda od Straže do Mirne gore opravili lani in letoš.

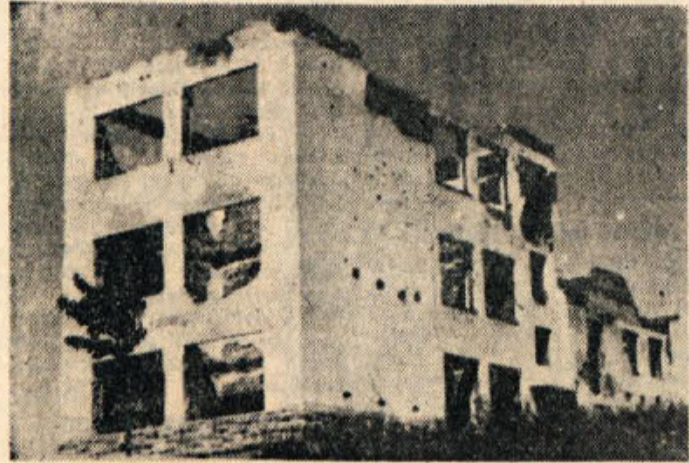
Taborniška organizacija se zaveda, da ji bo uspelo ohraniti tradicijo partizanov med mladino, ki dorasča, predvsem z organiziranimi pohodov in teniških iger. V njih nova mladina sama doživlja to, kar so pred 15 leti doživljali njihovi starši — partizani.

Sivi Jalovec

Materialni pogoji naših šol

(Prenos s 1. strani)

V občini Novo mesto bomo z ozirom na zemljepisni položaj, naseljenost, promet in gospodarsko razvitost organizirali 6 popolnih osemletk. V samem Novem mestu bodo 3 popolne osemletke. Da bo občina lahko te izvedla, mora dobiti primerne prostore za vajensko šolo raznih strokov in za šolo trgovskih vajencev, ki sedaj uporabljajo prostore, namenjene obveznemu šolanju. Prostorov ni, zato je treba novo poslopje za vajenske šole najti. Šola Smihel ima tri učilnice, treba je dobiti dve učilnici, zbornico in kabinet.

NE POZABIMO, KAKO ZALOSTNO DEDŠČINO SMO DOBILI LETA 1945 OB KONCU VOJNE V ŠOLAH IN NJIHOVI OPREMI! TAKALE JE BILA OŠNOVA ŠOLA NA DOLŽU

Šola v Mirni peči je stara preko 100 let. Prvotno je imela samo eno učilnico, pozneje pa so iz stanovanjskih prostorov in dveh kleti za silo uredili še 4 učilnice. Stavba ne ustreza. Šola ima že primeren načrt in parcelo za zidanje. Gradnja naj bi potekala v etapah, staro šolsko poslopje pa bi preuredili za stanovanj.

Solska stavba v Stopičah naj gradnja že od leta 1947. Tudi šola v Šmarjeti je stara preko 100 let. Ta šola je imela prvotno samo eno učilnico, po-

zneje so s prezidavami dobili še dve. Stavba ne ustreza. Da pouk lahko poteka, sta dve učilnici v privatni stavbi. Prostor za novo stavbo je določen, pripraviti je treba načrte za etapno gradnjo. Občina Črnomelj naj bi imela 3 popolne osemletke. V mestu Črnomlju ne bo bistvenih težav, na Vinici je treba dokončati novo stavbo, v Dragatušu pa začetki zidati.

Občina Kostanjevica-Podbočje bo imela dve popolni osemletki. V Kostanjevici je treba dobiti prostor za vrtec, telovadnico in

treba dobiti dve učilnici, kabinet in stanovanje za učiteljsko. V Sentrupertu pa je treba dokončati novo poslopje.

Občina Mokronog bo imela eno popolno osemletko. Solska stavba za sedaj še ustreza.

Občina Semič bo imela eno popolno osemletko. Solska stavba je primerena.

Občina Straža-Toplice bo imela dve popolni osemletki. V Dolenjskih Toplicah je potrebna dozidava ali pa nova šola. Lokacija sedanje šole je neprimerena, ker je ob glavni cesti, na nasprotni strani pa tik ob zdravilišču. V Vavti vasi bo treba dobiti eno učilnico, zbornico in pisarno.

Občina Sentjerne je imela dve popolni osemletki. V Sentjerneju sedanji šolski prostori v privatnih zgradbah ne ustrezajo. V Škofjancu je za sedaj še primerna stavba »Metelkova«, ki jo je uredili za šolo, nujno pa je, da končajo obnovitvena dela.

100 LET STARE ŠOLE SO DOSLUZILE

Občina Trebnje bo imela dve popolni osemletki. Šola v Trebnju je tudi stara preko 100 let, zato prostorno in sanitarno ne ustreza. Treba je zidati novo šolsko zgradbo v etapah. Prostor je izbran, idejni načrt je izgotovljen, napraviti je treba glavni načrt. Pri šoli Veliki Gaber naj se dosedanje upraviteljsko stanovanje preuredi v učilnico, dozidati pa je treba zbornico, kabinet, pisarno in stanovanje.

Občina Žužemberk bo imela dve popolni osemletki. V obnovljeni šoli Žužemberk naj bi stanovanje šolskega upravitelja preuredili v učilnico. Zgradili naj bi tudi posebno stavbo za stanovanje prosvetnih delavcev. Nova šola v Prevolah naj se dokonča.

Ce bi našeta dela v posameznih občinah izvršili, bi v glavnem ustvarili pogoje za pouk v dveh izmenah. To so najskromnejše zahteve za reformo našega šolstva. Šolski odbor, sveti

kolstvo in učiteljski kolektivi naj dokončno pripravijo predlog za posamezne popolne osemletke in jih naj dajo občinskemu ljudskemu odboru v obravnavo. Razen naštetih problemov v posameznih občinah pa so še problemi ostalih šol, ki imajo zaslne prostore v zidanicah, nad kletmi, v barakah itd.

VELIKE, A PREPOTREBNE INVESTICIJE

Iz preglednice »Učilnice, oprema in ostali nujni prostori« je razvidno, da moramo z vsoto resnostjo obravnavati investicije za gradnjo šolskih prostorov in njih opremo. Zgraditi moramo 145 učilnic. Povprečno stane učilnica 10.000.000 din, kar zneso 1.450.000.000 din. Kupiti moramo opremo za 193 učilnic. Oprema za eno učilnico stane 250.000 din, skupno torej 48.250.000 din.

Urejeni šolski telovadnici imamo samo v Novem mestu, ostale tri so provizori. Če bi imela vsaka popolna osemletka svojo telovadnico, bi torej morali zgraditi 21 telovadnic, kar bi stalo 420.000.000 din, če računamo, da stane opremljena telovadnica 20.000.000 din. Ne bi našteval dalje. Iz priložne preglednice je razvidno, kaj imamo in kaj potrebujemo.

Niso pa bili povsod tako srečni, da bi jim že v prvih povojnih letih mogli obnoviti med vojno porušene ali požgane šole, kot je bilo to na Malem Slatniku, kjer je spet zrasla iz ruševin prostorna in svetla šola.

Samo učilnice, oprema in telovadnice bi stale skoraj 2 milijardi dinarjev.

V dvanajstih letih po osvoboditvi se je mnogo storilo za šolstvo. Naš okrajni ljudski odbor ima razumevanje za te probleme, toda če ni, ni! Nam je potrebna krepka pomoč tako z do-

delativno potrebnih investicij, kakor z gradivno industrijo. Dolenjski rezervoar delovne sile naj dobi zaščitno doma, petem bomo lahko tudi naše šolstvo uspešno reševali. **Lojze Kastelle**

Učilnice, oprema in ostali nujni prostori šol v novomeškem okraju

Občina	Štev. šol	Štev. otrok	Učilnice					Imamo						
			Štev. odd.	Najnuj. potrebuje	Ustreza	Ne ustreza	Sedaj	Kapiti novo opremo	Telovadnice	Delavnice	Kabineti	Telovad. šolskih vrtov	Solskih kuhinj	
Črnomelj	19	1711	63	56	30	9	26	39	-	-	6	-	9	-
Kostanjevica-Podbočje	4	697	25	16	13	1	3	11	1	1	2	2	2	-
Metlika	9	1078	40	34	17	4	17	23	-	1	1	-	3	-
Mirna	2	623	23	15	13	0	2	2	-	-	2	2	2	-
Mokronog	5	692	24	18	7	2	11	15	-	-	1	-	1	-
Novo mesto	18	2973	102	73	42	7	31	37	4	-	4	7	14	2
Semič	7	518	20	16	10	2	6	10	-	1	3	-	3	1
Straža-Toplice	7	760	27	22	11	4	11	11	-	-	3	1	5	-
Sentjerne	8	1205	39	24	5	15	19	19	-	-	3	2	4	1
Trebnje	8	1248	43	30	18	6	12	17	-	-	1	2	4	1
Zužemberk	8	907	33	24	17	2	7	10	-	-	3	1	4	-
Skupaj	95	12412	439	328	183	52	145	193	8	3	29	17	51	5

Plodno delo kanjišarske SVOBODE

V športnem parku v Kanjižarici je letos zrasel nov objekt, ki z rdečo streho opozarja nase. V prvi fazi je bilo namreč izgrajeno novo enostavno kegljišče, ki bo nudilo mnogo razvedrilja rudarjem in okolčanom. Z dograditvijo tega objekta se bo v Kanjižarici razvila nova veja društvenega udejstvovanja. Pri gradnji sta »Svoboda« pomagala rudnik in sindikalna pogajalska, vsak po svojih možnostih. ProstoVOLJNA dela je bilo opravljenega 741 delovnih ur, pri čemer so sodelovali v glavnem rudarji sami, nekaj ur pa so prispevali tudi črnomaljski nogometaši.

Rudarji so povsem upravičeno ponosni na svoj športni park, saj so vsi do danes izgrajeni objekti plod dela pridnih rok in velike požrtvovalnosti. Se leta 1954 je na temu prostoru bil travnik, porasel s starimi sadnimi drevesi in s grmičevjem. Marsikateri pikra je padla na račun upravnega odbora »Svobode« tedaj, ko je sklenil očitati to zemljišče in na njem zgraditi igrišča. Začetne težave so bile hitro premagane. Leta 1955 je bilo zgrajeno igrišče za odbojko in ograja okoli igrišča, lani igrišče za balinanje in utica za tiste starejše, ki so jim najbolj pri srcu karte, letos pa betonska plošča za pleščače in delno kegljišče. Z dograditvijo kegljišča dela še ne bodo zaključena, kajti rudarji imajo v načrtu še izgradnjo igrišč za mali rokomet, košarko in tenis. Razen tega pa članstvo prav resno razmišlja o začetku gradnje svojega rudarskega doma, kjer naj bi bilo kulturnoprosvetno središče delavskega in okoliškega kmečkškega življa. Načrte za novi dom, ki so eno redkih tovrstnih del pokojnega arhitekta Plečnika, je revizijska komisija že odobrila. Nujnost izgradnje tega doma so rudarji potrdili na letošnji letni skupščini sindikalne podružnice in prav nič nase ne bo začudilo, če bomo prihodnje leto videli pridne roke vihteti krampe in lopate ter zidati temelje novega rudarskega doma.

V Birčni vasi so se že pomenili

Nekaj let, do lani, je prosvetno društvo v Birčni vasi le životvorilo, čeprav je pokazalo takoj po vojni precej živahno delavnost. No, v letu 1957 je društvo znova ozivilo dve sekciji: knjižnico, ki jo vodi učiteljica Danica Bunc, in moški pevski zbor, ki ga vodi učitelj Ludvik Ahačič. Knjižnica je poslovala redno vse leto in šteje okoli 150 knjig, kar je vsekakor malo, zato so sklenili, da bodo nabavili letos nekaj novih. Pevski zbor je imel 35 vaj, katerih so se peveli redno udeleževali. Naštudirali so kar lep spored, s katerim so nastopili na proslavi 8. marca v Novem mestu v Domu JLA, na Črešnjevcu pri Semiču in na zaključni proslavi ob koncu šolskega leta v Birčni vasi. Istega dne so imeli v Birčni vasi tudi samostojni koncert, peli pa so tudi na Rupeč vrhu pri odkritju spomenika padlim borcem in pri prekopu posmrtnih ostankov borcev iz NOB.

Posebno priznanje in nagrada za uspeh zboru gre pevcema Francu Bartluju in Stefanu Surli, ki sta kljub oddaljenosti (doma sta iz Lakovnice) redno prihajala k pevskimi vajam, ne oziroma se na delo in vreme. Občni zbor je predlagal za nagrado Svošto svoboda in prosvetnih društev. Občni zbor je izrekel pohvalo tudi dosedanjemu predsedniku Martinu Rožmanu in pevovodji Ludviku Ahačiču, ki sta veliko pripomogla k uspehu pevskega zboru.

Blagajnik je poročal o denarnih zadevah društva, ki je finančno zelo šibko. Denar bi potrebovali predvsem za popravilo harmonija in za knjige.

V petek zvečer občni zbor PD DUŠAN JEREB

Prosvetno društvo Dušan Jerreb bo imelo v petek zvečer 13. decembra ob 19. uri v dvorani novomeškega sindikalnega doma redni letni občni zbor. Vsi člani in prijatelji društva vabljani!

Pred občnim zborom bo skupna proslava 40-letnice Oktobrske revolucije za člane PD Dušan Jerreb, DPD SVOBODA Bršljin, PD »Janez Trdin« Smihel, DPD obrtnikov SVOBODA in MKUD Oton Zupančič z gimnazije. Na sporedu bo kratek film, nastop pevcev in podobno. Vabiljeni!

Ob 20-letnici dela svoje organizacije so čebelarji iz stiške okolice preteklo nedeljo pripravili vrsto strokovnih predavanj, podelili diplome zaslužnim članom in predvajali film iz življenja čebel. V Titovem domu v Ivančini gorici, kjer so bile vse prireditve, so popoldan tudi igrali »Čebelarstvo visoko šolo v Stični«, na zabavi pa so prodajali med drugim med, medico in medeno pecivo.

Revolucionarno valovanje na Dolenjskem pod vplivom Oktobrske revolucije

Celo klerikalne »Dolenjske novice« so 8. maja 1919 morale priznati: »Praznik 1. maja se je obhajal v Novem mestu v prav slovesni obliki kakor še nikdar poprej. Vse prodajalne so bile zaprte cel dan, obrt je počivala,

gostilne in kavarne so bile odprte le od 12. do 14. ure in zvečer od 19. ure dalje. Tudi gimnazija in ljudske šole so praznovali 1. maj, s pouka prostim dnevom. Raz hiš so pispolale zastave. Vreme je bilo lepo in gorko. Nereditnosti ni bilo nikjer opaziti.«

Jože Pirnar zanika, da bi bil proti kakšni osebi govoril, kakor je zgoraj navedeno. Tudi ne prizna, da bi bil rekel, da bo obveznikom odsvetoval odrediti k vojskom.

Anton Pirnar je že tudi nepravilno patrolji stražmojstru Lozarja in orožnikoma izrazil, da so bili na fronti izdani, da so časniki dva dni prej zbežali iz bojne črte in potem šele vojaki. Tudi navaja primer, da jih je

vendar se ni proti temu ničesar ukrenilo, akoravno so bili strojnice na razpolago in pri rokah. Nadalje se je izrazil Anton Pirnar, da so vojaki zaradi tega izgubljali ves pogum in veselje ter da nimajo v časnike nikakoga zaupanja, ker ti med seboj govorijo le nemško in jih izdajajo.

Tudi je rekel Pirnar, da od teh, ki so pobegnili s koroske fronte, se ne vrne nikdo več nazaj, ker pod vodstvom nemških in nemških častnikov nočejo služiti, da bi jih uničevali.

Pirnar ne drži teh svojih izjavaj za nikako tajnost in bo to brez dvoma razširjal med ljudstvom...

Proces se pripravlja

Med tem pa so se nadaljevala priprave za sodno obravnavo proti organizatorjem in udeležencem kandijske revolucije. Državno pravdnništvo je 11. aprila 1919 vložilo pri okrožnem sodišču v Novem mestu obtožnico proti Jožetu Pirnarju in devetimi soobtožencem. Ustavilo je edino poganjstvo Franca Avsca in tvarišev zaradi nastopa pred sodiščem v Novem mestu 1. januarja 1919.

Kot mnogi drugi se je tudi Tone Pirnar 7. maja 1919 po begu na Koroskem vrnil domov na Brod in o razpadu fronte na Koroskem povedal bratu Jožetu Pirnarju, ta pa drugim. Ko so to zvedeli orožniki, so oba 9. maja 1919 ovačili državnemu pravdništvu in vojaškemu sodišču: »... Jože Pirnar z Broda... je pravil, da je prišel dne 7. t. m. zvečer s Koroske fronte njegov brat Anton Pirnar domov in mu povedal, da je koroska fronta uničena, ker jih je general izdal, da so bili pred Nemci kakih petdeset korakov oddaljeni in ko so ti začeli s streljanjem nanje streljati, so zbežali nazaj.

Piše Franček Saje

Jožeta Pirnarja znova aretirajo

Naslednjega dne — 10. maja, ob 6. uri zjutraj je sedem orožnikov obkolilo Pirnarjevo hišo. O aretaciji Jožeta Pirnarja je orožniški stražmojster Lozar dejal pred sodiščem: »Ko sem ga potem drugi dan na povelje aretiraj, je med aretacijo rekel: »Bo kmalu preudarjal in potem bode te pa vi šli, pa še drugače kakor mi sedaj! Te besede sem si nalašč zapisal. Govoril je še druge stvari... Ko sem aretiraj oba Pirnarja, nas je bilo sedem orožnikov zaradi morebitnega upora. Prejšnji dan mi je namreč rekel, da se sploh ne da več zapreti.«

Nadalje je Pirnar Jože... poudarjal, da bi bil vsak neumen, če bi bil šel naravnost pod meč. Je bolje, da nobeden noter ne gre. Tudi se je Pirnar... izrazil, da bo šel na kolovod in tam vojskom, ki bi imeli iti k orožnim vajam, odsvetoval, da jim ni treba nikamor iti...

Še isti dan sem zvedel, da se si postavili takoj župana v osebi Alejzija Volka, ki je prišel sedaj od vojakov, ključavničarja in posestnika iz Gotnevasi, bivšega odbornika.

Odstavili sami občinskega redarja Petriča ter v njegovo obleko oblekli takoj brata kolovodje Pirnarja ml.. Nato je zaklenil zvečer občinsko pisarno kolovodja Pirnar in odšel iz pisarne. Čul sem danes, da je zajahal konja Pirnar mlajši ter dah hodi okoli in prigovarja ljudstvu, da naj bo na njegovi strani. Ker je Pirnar v stanu pregovoriti ljudi, bujskače, katerih se veliko nahaja v naši občini, da bodo planili z orožjem ali/drugimi sredstvi na mojo hišo, kar sem čul včera zvečer, prosim, da se ga takoj privede v zapor.

Pr. pr.

Posnetek originalnega pričevanja Josipa Zurca-Stemburja pred novomeškim okrožnim sodiščem

Državno pravdnništvo je 10. maja 1919 sporočilo okrožnemu sodišču, da se stinja s predlogom, da se deleguje drug sodni dvor... Iz pričevanja Josipa Zurca... je razvidno, da je ljudstvo mnenja, da sodniki države z njim. Predvsem pa s z ozirom na razburjenost, ki se med ljudstvom še ni podela, ni pričakovati mirnega in treznega razpravljanja pred tem sodiščem. Višje deželno sodišče je sprejelo ta predlog in sodni spis odkazalo deželnemu sodišču v Ljubljani.

Pr. pr.

Pr. pr. Posnetek originalnega pričevanja Josipa Zurca-Stemburja pred novomeškim okrožnim sodiščem

Ob 6. uri zjutraj je sedem orožnikov obkolilo Pirnarjevo hišo. O aretaciji Jožeta Pirnarja je orožniški stražmojster Lozar dejal pred sodiščem: »Ko sem ga potem drugi dan na povelje aretiraj, je med aretacijo rekel: »Bo kmalu preudarjal in potem bode te pa vi šli, pa še drugače kakor mi sedaj! Te besede sem si nalašč zapisal. Govoril je še druge stvari... Ko sem aretiraj oba Pirnarja, nas je bilo sedem orožnikov zaradi morebitnega upora. Prejšnji dan mi je namreč rekel, da se sploh ne da več zapreti.«

Tonea Pirnarja so kot vojaškega dezertarja orožniki poslali v njegovo vojaško enoto, kjer ga je vojaško sodišče obtožilo dezertarstva in razširjanja govorice, ki pa so bile popolnoma resnične. Jožeta Pirnarja pa so 23. maja spustili iz novomeškega zapore. Nato so ga mobilizirali in poslali za topničarja v Celje, da je bil kot vojak priveden na sodno obravnavo zaradi »hudoodelstva javne nasilnosti« V Kandijih 27. decembra 1919.

Kakšne »stolovaje« so postavili pred sodišče, je najbolj razvidno iz odgovorov na vprašalnih polah za glavna obtožena. Orožniška postaja Ruperčevrh je 11. maja 1919 o Jožetu Pirnarju na posamezna vprašanja takole odgovorila: »9. Kako se je imenovala oseba dozdaj obnašala? Se peča že nekaj let s politiko. 10. Ali ljudje o imenovani osebi dobro govori? Da, dobro. 11. Se ji mora opoznašati razuzdanost, pijančevanje, nedelavnost ali nagnjenost k prisilnosti? Se mu ne more ničesar slabega opoznašati.« O Janezu Florjančiču pa je orožniška postaja v Novem mestu odgovorila: 8. ... Se precej dobro, vendar je precej razburljiv in nezadovoljnejše prve vrste. 10. ... Ni ničesar slabega slišati o njem. 11. ... Je delaven, pijanec ni.«

Pred deželnim sodiščem v Ljubljani je bila 23. julija 1919 razprava proti Jožetu Pirnarju in devetimi soobtožencem. Sodišče je edino Janeza Florjančiča obtožilo dezertarstva in razširjanja govorice, ki pa so bile popolnoma resnične. Jožeta Pirnarja pa so 23. maja spustili iz novomeškega zapore. Nato so ga mobilizirali in poslali za topničarja v Celje, da je bil kot vojak priveden na sodno obravnavo zaradi »hudoodelstva javne nasilnosti« V Kandijih 27. decembra 1919.

Kakšne »stolovaje« so postavili pred sodišče, je najbolj razvidno iz odgovorov na vprašalnih polah za glavna obtožena. Orožniška postaja Ruperčevrh je 11. maja 1919 o Jožetu Pirnarju na posamezna vprašanja takole odgovorila: »9. Kako se je imenovala oseba dozdaj obnašala? Se peča že nekaj let s politiko. 10. Ali ljudje o imenovani osebi dobro govori? Da, dobro. 11. Se ji mora opoznašati razuzdanost, pijančevanje, nedelavnost ali nagnjenost k prisilnosti? Se mu ne more ničesar slabega opoznašati.« O Janezu Florjančiču pa je orožniška postaja v Novem mestu odgovorila: 8. ... Se precej dobro, vendar je precej razburljiv in nezadovoljnejše prve vrste. 10. ... Ni ničesar slabega slišati o njem. 11. ... Je delaven, pijanec ni.«

Socialistični »Napreje« je 24. julija 1919, v poročilu »Novomeški boljševiki« kratko javljali o razpravi. Obirameje je poročal le o zagovoru dr. Koruna, ki je sodišču med drugim rekel: »Če jih obsodite, bodo se razburili ti in 290 občanov, ki so tudi krivi. Predlagam oprostitev obtožencev.« »Ljudski glas« pa je 1. avgusta 1919 objavil krajše poročilo pod naslovom »Klerikalci pred ljudsko sodbo«.

Posnetek originalnega pričevanja Josipa Zurca-Stemburja pred novomeškim okrožnim sodiščem

Priloge na prihod Dedka Mraza v Beli krajini

Pod okriljem Društva prijateljev mladine v Crnomlju se ustanovijo in podjetja že pripravljajo za zimski prihod Dedka Mraza. KUD Mirana Jerca iz Crnomlja pripravljajo otroško pravično igrano »Princeska in pastirček«. Dedek Mraz bo s spremstvom obiskal in obdaroval malčke v 23 naseljih in podjetjih črnomljske občine. Posebni odbor se trudi in zbira sredstva, da bi bila vsebina danij kar najbolj bogata.

Rudarji bodo tudi letošnji urebili v Kanižarici pravično igrano, kjer bodo otroci imeli na razpolago več zabavnih igranic. Dedek Mraz pa s svojo živalsko družino priložnostno prosto, da bo zbral okoli sebe cibabane in pionirje iz bližnje in daljne okolice.

Krvodajalci tudi v Suhli krajini

Jutri bodo v Zdravstvenem domu v Žužemberku jemali prvi prostovoljni krvodajalci. Odborniki Rdečega križa, zdravstveni in prosvetni delavci se trudijo, da bi zbrali čim večje število ljudi, ki bi bili pripravljeno dati križ za potrebe novomeške bolnišnice. Marsikomu je že zaradi nesreče ali oslabelosti edino zdrava križ, zdravstveni in prosvetni delavci se trudijo, da bi zbrali čim večje število ljudi, ki bi bili pripravljeno dati križ za potrebe novomeške bolnišnice. Marsikomu je že zaradi nesreče ali oslabelosti edino zdrava križ, zdravstveni in prosvetni delavci se trudijo, da bi zbrali čim večje število ljudi, ki bi bili pripravljeno dati križ za potrebe novomeške bolnišnice.

Zadovoljni Kranjci iz Ljubljane so 24. novembra razveselili Metličane s svojim veselilnim večerom ozroma popoldnevom.

Nabito polna kino dvorana ni mogla sprejeti vseh, ki so jim prvi sruca lahka godba in veselje šle. Stiri dni kasneje je v proslavo Dneva republike domači orkester z mešanimi pevskimi zborom in solisti izvedel lep program in požel pri poslušalstvu mnogostopnja. Vse točke z orkestrom, zborom in solisti je nastudiral kapelnik Silvo Mihečič.

V metliški tekstilni tovarni »Beti«

je bila letno poletni osnovna prostovoljna gasilska četa, ki ji načeluje mehanik Lojze Stampfel. Steje 25 članov; s svojo desetino pa je v avgustu že nastopila na gasilskem festivalu v Novem mestu. Člani se na rednih mesečnih vajah vadijo tudi v gasilni in Minimaxu.

Na Dobravah pri Metliki so 24. novembra slovesno odprli nov vodnjak.

Studenec ob vsaki poti med Gornjo in Dolnjo Lokvico so zaprli z betonsko ploščo in postavili žrpalko, ki dvigala vodo v obe koriti za pranje in za napajanje živine.

Spomladi nameravajo ob vodnjaku odkriti še spominsko ploščo z imeni Dobravčanov, ki so padli v zadnji vojni.

Prvi taborniški dom v Sloveniji

Taborniški Društva treh smrek iz Sevnice so na dan republike odprli taborniški dom. Povabili so tudi Novomeščane in Družino Juranje zarje iz Rodu gorjanskih tabornikov je poslala v Sevnico 23 članov.

Dom je že danes vreden 1.200.000 dinarjev. Kako so sevniki taborniki to zmožni? Bil so pridni, požrtvovalni, vztrajni in tako premagali vse težave. Vrednost vseh prostovoljnih ur članov in prijateljev znaša nad 100.000 dinarjev. Izdatno so pomagala podjetja, mala in velika. Koptarna je dala prostor in prevoze, mizarska delavnica okna in vrata, drugi so podprli gradnjo z denarjem in ob letu je bil dom gotov. Tako imajo sevniki taborniki prvi v Sloveniji svoj dom.

Sedaj se bodo, tako so sklenili se leti dan na občnem zboru, posvetili predvsem delu z najmlajšimi.

Straža za 29. november

Kot v vseh krajih Jugoslavije, smali tudi Straži praznovati in praznovati dan republike — 29. november s svetveno proslavo.

Dvorana je bila lepo okrašena in polna domačinov. Govor je imel tov. Stok. Nazorno nam je prikazal zgodovino in pomen tega tako velikega praznika. Ves spored je bil zelo skrbno pripravljen. Nastopili je moški pevski zbor »Nastopel« in zapel nekaj lepših partizanskih pesmi. Recitiral so člani in članice »Svobode« ter član ZB. Tudi mladinci in mladince TVD Partizan so se nam predstavitili v vajo na orodju in s talno telovadbo, mladince pa s prosto zletno vajo. Prav prirčni pa so bili nastopi učence osnovne šole Vavta vas. Nastopili so z zborovskimi recitacijami in s pevsko točko.

Za zaključek pa so učenci 4. razreda zapeli prizor iz mladinske igre »Tiče in Binče«.

Rudarji iz Kanižarice so obiskali Stari trg

Preteklo nedeljo je skupina DPD Svobode iz Kanižarice obiskala Stari trg ob Kolpi in se predstavila tamkajšnjemu prebivalstvu z veselilnim programom.

Predgrad ob Kolpi

Tako lepe proslave, kot je bila v počastitev dneva republike v Predgradu, že zlepa ni bilo. Dvorana zadržnega doma je bila polna do zadnjega kotička.

Sporod so pripravili šolski otroci z učitelji, pevski zbor ki godba na pihala, oba pod vodstvom Jožeta Smalčiča, in drugi; o pomenu praznika je govoril učitelj Mirko. Na sporedu je bil tudi sprejem mladine v pionirsko organizacijo.

Prosili bi pa stari, naj v bodoče male otroke pustijo doma skil drž v naročju, da ne bodo skakali po stolih, motili prireditelj ter delali škodo, saj je to družbeno imetje, ki za moramo še bolj čuvati.

Dvoboj Črnomelj-Ljubljana gimnazij

V soboto in nedeljo 23. in 24. novembra je bil v Ljubljani dvodnevni dvoboj v atletiki, streljanju, odbojki, šahu, rokometu in namiznem tenisu med najboljšimi športniki gimnazij Črnomelj proti VII. gimnaziji v Ljubljani. V obeh gimnazijskih ekipah so nastopili najboljši slovenski in jugoslovanski športniki. Za Ljubljano je igrali: Vojk, rokometu in namiznem tenisu: Tomazič, šah Farnaz. Virk je tekmoval v atletiki, za Črnomelj pa so nastopili: Rajk v atletiki, Zunič v rokometu in v Kastelji v atletiki. V dvo dnevnem dvoboju so bili doseženi sledeči rezultati:

Namizni tenis: VII. gimn. Ljub. : gimn. Črnomelj (moški) 3:0, VII. gimn. Ljub. : gimn. Črnomelj (ženske) 3:0.

Streljanje: Ljubljana : Črnomelj (moški) 332:298, ženske 248:153.

Odbojka: Črnomelj : Ljubljana (moški) 15:7, 15:0; ženske (7:16, 15:5) 2:0.

Šah: Črnomelj : Ljubljana 3:5; 1:5 moški; 4:0 ženske.

Rokomet: Ljubljana : Črnomelj (moški) 16:12, Črnomelj : Ljubljana (ženske) 2:1.

Atletika: 100 m: Kastelja (Črn.) 12,0; 1000 m: Virk (Ljub.) 2:08,1; višina: Zunič (Črn.) 169 cm, skok v daljavo: Rajk (Črn.) 5,67 cm, kroglja: Rajk (Črn.) 13,97 cm.

Ženske: 100 m: Bevič (Ljub.) 14,1; Črman (Črn.) 14,5; daljina: Štrei (Ljub.) 42,2 cm, višina Zunič (Črn.) 125 cm.

Tek 29. novembra v Črnomlju

Telesnozgodno društvo Partizan Črnomelj je v počastitev dneva republike organiziralo 29. novembra tek po Črnomlju. Udeležba je bila zadovoljiva in tekmovalci so bili zadovoljni. Posebno zanimiv je bil tek na 1200 m, pri katerem so tekmovali in dosegli najboljši rezultat: Klopčar (gimn.) 3:43,1; Mohorčič (vaješniška šola) 3:44,5; Diklič (JLA Otovce). Vseh tekmovalcev je bilo 19. Na 2500 m dolgi progi je tekmovalo 16 tekmecev. Z velikim nasokom je zmagal Ljubičič (JLA Črnomelj), za njim Lovrič (Miklar oba JLA Otovce). Prvoplasirani so prejeli pokale, najboljši pa tudi praktična darila. Tudi znani metalec kopja Ivan Rajk se je dobro odrezal na tekni. Letos je uspešno opravilo vseh prireditev na obeh progah 1200 m in 2500 m in zasledil na obeh častno četrto mesto.

Skupno je tekmovalo 35 tekmovalcev.

V Žužemberku so ustanovili kegljaško društvo

Ze ves čas po vojni so tudi v Žužemberku kazali zanimanje za kegljaški šport, toda šele pred kratkim je TVD »Partizan« formiral pripravljali odbor. V sredo pred praznikom republike so imeli občni zbor, ki so se ga udeležili tudi predsednik okrajne kegljaške zveze tovarš Zvone Perc in tovariša Cigoj in Brečak. Prvi je govoril o pomenu, družabnosti in razvedrilu v kegljaškem športu, tovarš Cigoj pa je pojasnil način kegljanja in tekmovalni. Nekež tehnični pojasnili je dal predsednik Partizana, tovarš Vučič. Prostorja je v spodnjih prostorih novega doma TVD »Partizan« za dvostrano kegljišče, zacetek pa si bodo skušali urediti eno asfaltno stezo. Pomoh bo nudila okrajna zveza, nekaj morda občina, veliko pa bo treba napraviti za prostovoljnimi delom. Za predsednika društva je bil izvoljen veterinar Martin Hribar, za tajnika pa Slavko Vute. Na občnem zboru so se dogovorili za začetek prostovoljnega dela. Društvo ima ob ustanovitvi 50 članov. M. K.

Avtomoto društvo s 6 krožki

Avto-moto društvo Sentvid pri Stični ima že šest krožkov na območju občine Ivančna gorica; v Sentvidu, Stični, Visnji gori, Zagrajcu, Radohovi vasi in Bičju. Krožek v Bičju je bil ustanovljen 15. novembra sponzoriral s gradbenim podjetjem »Slovenija« cestne, gradbišče Avto cesta Ljubljana-Zagreb v Bičju. V ta krožek se je vpisalo 36 novih članov. Telesnozgodno društvo je bilo ustanovljeno na tekni in prometnih predpisov. Vozila za praktično usposabljanje kandidatov bo dala na razpolago podjetje.

Kandidati bodo pokazali strokovno znanje pred republiško izpitno komisijo okrog 15. decembra. Letos je uspešno opravilo izpite že 115 članov za vozniške amatere A in B kategorije. Društveni odbor se trudi, da bi dal čim več strokovnega znanja delavcem in kmetom, ki so v sentvidski okolici pokazali veliko zanimanje za razvoj motorizacije na vasi.

Jože Plut

Po metiški občini

5. in 6. decembra je v Metliki 280 krvodajalcev dalo svojo kri za bližnjega. Največji odziv je bil med delavci in kmeti a Suhorja, iz Bušinjke vasi, Radovice, Podzemlja in Krasinca. V Metliki sami je bil odziv slabši. Med krvodajalci so prevladovali ženske. — Vseh prijavljenih je bilo v občini 330.

Na Jugorju pod Gorjanci so sklenili, da bodo napeljali a Suhorja do svoje vasi telefon.

Drogove bodo prispevali vaščani, žico in izolatorje uprava pošte, pomagali pa bosta še gozdna uprava in metliška občina.

V Belokranjskem muzeju bo vključeno do nedelje 15. decembra odprta razstava originalnih slik in grafik partizanskih umetnikov.

Dela je iz svoje umetnostne zbirke posodila uprava Muzeja narodne osvoboditve v Ljubljani. Razstavljena so dela 17 umetnikov, in sicer Marjana Bohinca, Alenke Gerlovičeve, Vita Globočnika, Božidarja Jakca, Vlada Jordana, Doreta Klimenta-Maja, Vlada Lamuta, Lojzeta Lavriča, Franceta Mihečiča, Ivana Miklavca, Boža Pengova, Dušana Petriča, Nikolaja Pirnata, Ivana Seljaka-Copiča, Franceta Slane, Iveta Sublica in Draga Vidmarja.

Textilna tovarna »Beti« bo priredila v soboto, 14. decembra prvo modno revijo v Metliki.

Za prireditelj, ki bo združena z veselico, na kateri bo igral Goricanov kvintet iz Trzšča, je med Metličani in okoličani veliko zanimanja.

Rdeči križ v Žužemberku

Pred kratkimi je bila razširjena seja občinskega odbora RK v Žužemberku. Odbor se zaveda, da je trenutno najvažnejša akcija krvodajalstvo in je v priprave zanj vložil precej truda. Delajo pa seveda na širši fronti. Od zadnjega občnega zboru so uresničili asanacijska dela v Podšumberku in deloma na Ajdovcih. V Podšumberku so dobili higiensko uredjen vodnjak, ki so ga postavili vaščani s prostovoljnimi delom, črpalko pa jim je oskrbel odbor RK. Na Dyuru in v Žužemberku bi radi uredili perša, toda dela ne napredujejo, ker v obeh krajih še čakajo na kominjso, ki bo naredila načrt za ureditev naselj in lokalizirala tudi prepotrebno peršite. Zaradi tega čaka tudi lokalni vodovod v Žužemberku.

Rudarji iz Kanižarice so obiskali Stari trg

Vrstile so se vokalne in pevške točke, vmes pa veselilni prizori. Posebej za to priložnost so pripravili popevko, v kateri so zajeli vsa važnejša dejstva, ki najbolj teže prebivalstvo Starega trga in okolice. Zlasti ta popevka je naletela na nerazumevanje in povzročila splošni krik v sosednjem naselju. Rudarjev pa prav nič ne motijo živčni izpadi nekaterih presnapežev in pravijo: Resnica pač v oči bode!

Se poseben poudarek tej prireditvi, ki se je odvijala v nabito polni šolski sobi, je dalo slavo, ko je ta dan v Starem trgu prvi zasvetila električna razsvetljava. Rudarji so prebivalstvu izredno hvaležni za topel prijateljski sprejem ter jih bodo v kratkem ponovno obiskali. Odločili so se, da bodo obisku dedka Mraza v Kanižarici zadržali tega ljubljencu cigibanov in pionirjev skupaj s spremstvom za eno popoldne v svoji sredi ter ga popeljali tudi v Stari trg, kjer bo s svojo navzočnostjo razveselil mlade in stare.

Telesnozgodno društvo Partizan Črnomelj

Telesnozgodno društvo Partizan Črnomelj je v počastitev dneva republike organiziralo 29. novembra tek po Črnomlju. Udeležba je bila zadovoljiva in tekmovalci so bili zadovoljni. Posebno zanimiv je bil tek na 1200 m, pri katerem so tekmovali in dosegli najboljši rezultat: Klopčar (gimn.) 3:43,1; Mohorčič (vaješniška šola) 3:44,5; Diklič (JLA Otovce). Vseh tekmovalcev je bilo 19. Na 2500 m dolgi progi je tekmovalo 16 tekmecev. Z velikim nasokom je zmagal Ljubičič (JLA Črnomelj), za njim Lovrič (Miklar oba JLA Otovce). Prvoplasirani so prejeli pokale, najboljši pa tudi praktična darila. Tudi znani metalec kopja Ivan Rajk se je dobro odrezal na tekni. Letos je uspešno opravilo vseh prireditev na obeh progah 1200 m in 2500 m in zasledil na obeh častno četrto mesto.

Novomeška bolnišnica

Pretekli teden so v novomeški bolnišnici poročali: Grandič Franciska iz Dol. Dobrave — dekl. in dekl.; Pržnik Ana iz Gornje vasi — dekl.; Vukmanovič Katica iz Novega mesta — dekl.; Gričar Pavlina iz Mirne — dekl.; Vidmar Antonija iz Brezji — dekl.; Valant Justina iz Novega mesta — dekl.; Pržnik Ana iz Gornje vasi — dekl.; Zvab Ljudmila iz Dolenje vasi — dekl.; Primož Jožeta iz Trde vasi — dekl.; Dolnar Slavka iz Polhovnice — dekl.; Brajčič Breda iz Prečne vasi — dekl.; Turk Marija iz Dol. Straže — dekl.; Bačar Težerija iz Vrha — dekl.; Slivšek Terezija iz Senovega — dekl.; Franjo Ana iz Gaborca — dekl.; Jeras Antonija iz Ljubljane — dekl.; Antonija Marija iz Praproče — dekl.; Medved Jožeta iz Mačkova — dekl.; Barbo Ana iz Čestnice — dekl.; Graecelj Vida iz Praproče — dekl.; Rutar Marija iz Koluterij — dekl.; Stan. gelj Marija iz Gotne vasi — dekl.

Novomeška bolnišnica

Pretekli teden so se ponestrili in letni počopi v novomeški bolnišnici: Tisovec Franc, blatnjak iz Gor. Straže; je padel in si poškodoval desno nogo. Glad Franciska, žena posestnika iz Dol. Brige, je na dvorišču padla in si poškodovala desno nogo. Hribar Pavla, delavec iz Kočevja, je padel 8 metrov globoko in si poškodoval levo nogo. Stajs Alojz, delavec iz Dol. Radulje, je padel in si poškodoval desno nogo. Pečaver Peter, delavec iz Črnomlja, je s cirkularjem poškodoval prste leve roke. Miklavčič Ivan, sin zidarja iz Bušince, se je z vročo vodo opeknel po levici roki. Oherč Mirko, sin posestnika iz Orešca, si je z velikom poškodoval desno roko. Stojana Albin, sina zidarja iz Gor. Kartice; jevega, je sestra po nesreči usakala s sekirjo v prst desne noge. Mušič Valerija, hči posestnika iz Vel. Nerajca, je padla s podstrešja na cement in si poškodovala levo roko.

Novomeška bolnišnica

Pretekli teden so se ponestrili in letni počopi v novomeški bolnišnici: Tisovec Franc, blatnjak iz Gor. Straže; je padel in si poškodoval desno nogo. Glad Franciska, žena posestnika iz Dol. Brige, je na dvorišču padla in si poškodovala desno nogo. Hribar Pavla, delavec iz Kočevja, je padel 8 metrov globoko in si poškodoval levo nogo. Stajs Alojz, delavec iz Dol. Radulje, je padel in si poškodoval desno nogo. Pečaver Peter, delavec iz Črnomlja, je s cirkularjem poškodoval prste leve roke. Miklavčič Ivan, sin zidarja iz Bušince, se je z vročo vodo opeknel po levici roki. Oherč Mirko, sin posestnika iz Orešca, si je z velikom poškodoval desno roko. Stojana Albin, sina zidarja iz Gor. Kartice; jevega, je sestra po nesreči usakala s sekirjo v prst desne noge. Mušič Valerija, hči posestnika iz Vel. Nerajca, je padla s podstrešja na cement in si poškodovala levo roko.

Novomeška bolnišnica

Pretekli teden so se ponestrili in letni počopi v novomeški bolnišnici: Tisovec Franc, blatnjak iz Gor. Straže; je padel in si poškodoval desno nogo. Glad Franciska, žena posestnika iz Dol. Brige, je na dvorišču padla in si poškodovala desno nogo. Hribar Pavla, delavec iz Kočevja, je padel 8 metrov globoko in si poškodoval levo nogo. Stajs Alojz, delavec iz Dol. Radulje, je padel in si poškodoval desno nogo. Pečaver Peter, delavec iz Črnomlja, je s cirkularjem poškodoval prste leve roke. Miklavčič Ivan, sin zidarja iz Bušince, se je z vročo vodo opeknel po levici roki. Oherč Mirko, sin posestnika iz Orešca, si je z velikom poškodoval desno roko. Stojana Albin, sina zidarja iz Gor. Kartice; jevega, je sestra po nesreči usakala s sekirjo v prst desne noge. Mušič Valerija, hči posestnika iz Vel. Nerajca, je padla s podstrešja na cement in si poškodovala levo roko.

Novomeška bolnišnica

Pretekli teden so se ponestrili in letni počopi v novomeški bolnišnici: Tisovec Franc, blatnjak iz Gor. Straže; je padel in si poškodoval desno nogo. Glad Franciska, žena posestnika iz Dol. Brige, je na dvorišču padla in si poškodovala desno nogo. Hribar Pavla, delavec iz Kočevja, je padel 8 metrov globoko in si poškodoval levo nogo. Stajs Alojz, delavec iz Dol. Radulje, je padel in si poškodoval desno nogo. Pečaver Peter, delavec iz Črnomlja, je s cirkularjem poškodoval prste leve roke. Miklavčič Ivan, sin zidarja iz Bušince, se je z vročo vodo opeknel po levici roki. Oherč Mirko, sin posestnika iz Orešca, si je z velikom poškodoval desno roko. Stojana Albin, sina zidarja iz Gor. Kartice; jevega, je sestra po nesreči usakala s sekirjo v prst desne noge. Mušič Valerija, hči posestnika iz Vel. Nerajca, je padla s podstrešja na cement in si poškodovala levo roko.

Novomeška bolnišnica

Pretekli teden so se ponestrili in letni počopi v novomeški bolnišnici: Tisovec Franc, blatnjak iz Gor. Straže; je padel in si poškodoval desno nogo. Glad Franciska, žena posestnika iz Dol. Brige, je na dvorišču padla in si poškodovala desno nogo. Hribar Pavla, delavec iz Kočevja, je padel 8 metrov globoko in si poškodoval levo nogo. Stajs Alojz, delavec iz Dol. Radulje, je padel in si poškodoval desno nogo. Pečaver Peter, delavec iz Črnomlja, je s cirkularjem poškodoval prste leve roke. Miklavčič Ivan, sin zidarja iz Bušince, se je z vročo vodo opeknel po levici roki. Oherč Mirko, sin posestnika iz Orešca, si je z velikom poškodoval desno roko. Stojana Albin, sina zidarja iz Gor. Kartice; jevega, je sestra po nesreči usakala s sekirjo v prst desne noge. Mušič Valerija, hči posestnika iz Vel. Nerajca, je padla s podstrešja na cement in si poškodovala levo roko.

Novomeška bolnišnica

Pretekli teden so se ponestrili in letni počopi v novomeški bolnišnici: Tisovec Franc, blatnjak iz Gor. Straže; je padel in si poškodoval desno nogo. Glad Franciska, žena posestnika iz Dol. Brige, je na dvorišču padla in si poškodovala desno nogo. Hribar Pavla, delavec iz Kočevja, je padel 8 metrov globoko in si poškodoval levo nogo. Stajs Alojz, delavec iz Dol. Radulje, je padel in si poškodoval desno nogo. Pečaver Peter, delavec iz Črnomlja, je s cirkularjem poškodoval prste leve roke. Miklavčič Ivan, sin zidarja iz Bušince, se je z vročo vodo opeknel po levici roki. Oherč Mirko, sin posestnika iz Orešca, si je z velikom poškodoval desno roko. Stojana Albin, sina zidarja iz Gor. Kartice; jevega, je sestra po nesreči usakala s sekirjo v prst desne noge. Mušič Valerija, hči posestnika iz Vel. Nerajca, je padla s podstrešja na cement in si poškodovala levo roko.

Novomeška bolnišnica

Pretekli teden so se ponestrili in letni počopi v novomeški bolnišnici: Tisovec Franc, blatnjak iz Gor. Straže; je padel in si poškodoval desno nogo. Glad Franciska, žena posestnika iz Dol. Brige, je na dvorišču padla in si poškodovala desno nogo. Hribar Pavla, delavec iz Kočevja, je padel 8 metrov globoko in si poškodoval levo nogo. Stajs Alojz, delavec iz Dol. Radulje, je padel in si poškodoval desno nogo. Pečaver Peter, delavec iz Črnomlja, je s cirkularjem poškodoval prste leve roke. Miklavčič Ivan, sin zidarja iz Bušince, se je z vročo vodo opeknel po levici roki. Oherč Mirko, sin posestnika iz Orešca, si je z velikom poškodoval desno roko. Stojana Albin, sina zidarja iz Gor. Kartice; jevega, je sestra po nesreči usakala s sekirjo v prst desne noge. Mušič Valerija, hči posestnika iz Vel. Nerajca, je padla s podstrešja na cement in si poškodovala levo roko.

Novomeška bolnišnica

Pretekli teden so se ponestrili in letni počopi v novomeški bolnišnici: Tisovec Franc, blatnjak iz Gor. Straže; je padel in si poškodoval desno nogo. Glad Franciska, žena posestnika iz Dol. Brige, je na dvorišču padla in si poškodovala desno nogo. Hribar Pavla, delavec iz Kočevja, je padel 8 metrov globoko in si poškodoval levo nogo. Stajs Alojz, delavec iz Dol. Radulje, je padel in si poškodoval desno nogo. Pečaver Peter, delavec iz Črnomlja, je s cirkularjem poškodoval prste leve roke. Miklavčič Ivan, sin zidarja iz Bušince, se je z vročo vodo opeknel po levici roki. Oherč Mirko, sin posestnika iz Orešca, si je z velikom poškodoval desno roko. Stojana Albin, sina zidarja iz Gor. Kartice; jevega, je sestra po nesreči usakala s sekirjo v prst desne noge. Mušič Valerija, hči posestnika iz Vel. Nerajca, je padla s podstrešja na cement in si poškodovala levo roko.

Novomeška bolnišnica

Pretekli teden so se ponestrili in letni počopi v novomeški bolnišnici: Tisovec Franc, blatnjak iz Gor. Straže; je padel in si poškodoval desno nogo. Glad Franciska, žena posestnika iz Dol. Brige, je na dvorišču padla in si poškodovala desno nogo. Hribar Pavla, delavec iz Kočevja, je padel 8 metrov globoko in si poškodoval levo nogo. Stajs Alojz, delavec iz Dol. Radulje, je padel in si poškodoval desno nogo. Pečaver Peter, delavec iz Črnomlja, je s cirkularjem poškodoval prste leve roke. Miklavčič Ivan, sin zidarja iz Bušince, se je z vročo vodo opeknel po levici roki. Oherč Mirko, sin posestnika iz Orešca, si je z velikom poškodoval desno roko. Stojana Albin, sina zidarja iz Gor. Kartice; jevega, je sestra po nesreči usakala s sekirjo v prst desne noge. Mušič Valerija, hči posestnika iz Vel. Nerajca, je padla s podstrešja na cement in si poškodovala levo roko.

Novomeška bolnišnica

Pretekli teden so se ponestrili in letni počopi v novomeški bolnišnici: Tisovec Franc, blatnjak iz Gor. Straže; je padel in si poškodoval desno nogo. Glad Franciska, žena posestnika iz Dol. Brige, je na dvorišču padla in si poškodovala desno nogo. Hribar Pavla, delavec iz Kočevja, je padel 8 metrov globoko in si poškodoval levo nogo. Stajs Alojz, delavec iz Dol. Radulje, je padel in si poškodoval desno nogo. Pečaver Peter, delavec iz Črnomlja, je s cirkularjem poškodoval prste leve roke. Miklavčič Ivan, sin zidarja iz Bušince, se je z vročo vodo opeknel po levici roki. Oherč Mirko, sin posestnika iz Orešca, si je z velikom poškodoval desno roko. Stojana Albin, sina zidarja iz Gor. Kartice; jevega, je sestra po nesreči usakala s sekirjo v prst desne noge. Mušič Valerija, hči posestnika iz Vel. Nerajca, je padla s podstrešja na cement in si poškodovala levo roko.

DOLENJSKI OBVEŠČEVALEC

Tedenski koledar

Sreda 11. decembra — Danijel Cetek; 12. decembra — Alojza Petek; 13. decembra — Lucija Sobota; 14. decembra — Vojmir Nedelja; 15. decembra — Kristina Ponedeljek; 16. decembra — Albina Torež; 17. decembra — Lazar

KINO

»Krkas« — Novo mesto: od 10. do 12. decembra ameriški film »Sporočila«. 13. decembra — Lucija Sobota; 14. decembra — Vojmir Nedelja; 15. decembra — Kristina Ponedeljek; 16. decembra — Albina Torež; 17. decembra — Lazar

KRONIKA

»Krkas« — Novo mesto: od 10. do 12. decembra ameriški film »Sporočila«. 13. decembra — Lucija Sobota; 14. decembra — Vojmir Nedelja; 15. decembra — Kristina Ponedeljek; 16. decembra — Albina Torež; 17. decembra — Lazar

OBVESTILA

Tovorni in avtobusni promet »Gorjanci« Novo mesto obvešča

GIBANJE PREBIVALSTVA

NOVO MESTO
V času od 28. novembra do 7. decembra je bilo rojenih 10 deklet in 19 dečkov.

CRNOMELJ

Novembra sta bila rojena dva dečka in dve deklici.
Poročili so se: Morvin Viniko, delavec s Stražnega vrha in Krušec Marija, delavica iz Črnomlja; Rom Jakob, delavec z Gričca in Kaps Lucija, delavica iz Straže; Gorvart Ivan, vrtnik iz Hotize; pri Mirski Soboti in Vrčar Marija, krojaška pomočnica iz Črnomlja; Senica Matija, delavec iz Gor. Straže in Starša Ivana, uslužbenec iz Črnomlja; Koles Jožef, gozdarski tehnik iz Svibnika in Zupanec Stefanija, krojaška pomočnica iz Črnomlja; Mikelič Viniko, čevljar iz Lake in Cvitkovič Alojzija, delavica iz Ljubljane; Muran Alojz, Tanke in Tomazin Jožeta, delavca z Gričca; Kolbezen Kazimir, avtomobilski tehnik iz Lake in Cerne Alojz, ja, natakarica iz Črnomlja; Nagode Jakob, čevljar iz Lake in Rožič Marija, policistka iz Lake pri Črnomlju; Pezdirc Vinjo, mizar iz Dolenje vasi in Zore Ivana, delavica iz Ljubljane; Gorša Franc, zidar iz Obrha in Grahek Dragica, delavica iz Nalca; Prus-Štrancar, ruder iz Kanižarice in Grahek Marija, delavica iz Ručetne vasi; Nikolčič Peter, geod. tehnik iz Beograda in Rožič, har Mira, medicinska sestra iz Adlešic.

UTRLECI

Umrlj so: Rožič Janez, kmet 75 let iz Dol. Pake; Pezirc Marija, ulitkarica, 77 let, iz Vojne vasi; Žerman Katarina, gosposinja, 72 let, iz Lake pri Črnomlju; Grahek Marija, gosposinja, 59 let, iz Petrove vasi; Svajgar Jože, ulitkar, 68 let, iz Lake pri Črnomlju.

METLIKA

Novembra sta bila rojeni dve deklici.
Poročili so se: Svajgar Franc iz Vranovci in Tomc Anica iz Črnomlja in Bohte Franc iz Pavlič in Kralj Jožica iz Gričelič.

PROJEKTI

Prodaj skoraj nov srednje težak (representanca Budimpešte, ki je nastopila v Ljubljani je bila de jansko mlada — B reprezentanca Madžarske, toda Branik, ki sta ga črnila Novomeščani Simič in Antekovič iz Fužinca, je igral veliko bolj povezano in letečno igrabil (1:3, pri tem v

Nekaj drobnih z vzorne brakade

Na brakadi se strelja divji prašič, volk, divja mačka, kuna, lisica, zajec. Odstreljen bo tudi medved-mesar.

Tako je pisalo med drugim v sporedu vabila, ki ga je poslala Opatna lovška zveza Novo mesto za proslavo na Frati in za vzorno brakado. Oboje je bilo na Frati 28. in 29. novembra.

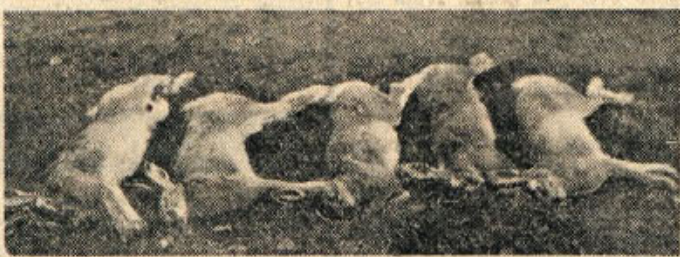
Tisto o medvedu-mesarju je pogrelo vsakega lovca. Torej bo padel, tako je zapisano. Kakšen nekaj je ta medved-mesar, kako ga poznajo? Ali ima kaj posebnega? Kaj, če jo primaha k meni? Hu, medved-mesar, s tem pa se ni šaliti!

Menda je ta navedba v vabilu vplivala, da je bilo na vzorni brakadi več pušk kot lovcev. Mnogi so vzeli po dva pištolnika. Za vsak primer. Tudi zaloga nabojev v torbica in žepih je bila večja kot po navadi. Kaj veš! Pri vsakem stojišču

ralo, gredalje več radovednežev. Med njimi tudi najstarejši dolenski lovec Jože Dular iz Soleske. Ta je dvomil, da bi ustrelil »Jakoba«, kot on imenuje kosmatina. Nestrpno so pričakovali lovce in še bolj plen. Proti drugi uri popoldne so se pričele vračati skupine. Vedno več jih je prihajalo. Pred kočjo jim je gospodar novomeške družine Slavko Bele delil listke za skupno kosilo. Čakajoči so napeto zrlili, kjer bodo zagledali kaj »kosmatega«. Nič. Pač, eden je nesel v roki srako. Vsi so bili nekam podčapnani, utrujeni. Zjutraj so odhajali z dvignjeno glavjo in kvišku strlečo cevjo, ob povratku pa jim je puška visela malomarno prek pleč.

»Eden pa je le padele, je povedal nekdo, misleč pri tem medveda.« Lahko je padel, saj je zjuraj dirselo, se je drugi ponorčeval iz novice. Imel je prav.

Končno. Nekaj lovec iz skupine je nesel zajca. Ko je bila zbrana že skoraj vsa zelena bratovščina, ki se je udeležila pogona, je ležalo na travi pred kočjo pet zajčkov! Tresla se je gora...

...pa vendar je moral en zajček dol' pasti' poje narodna pesem, kar za zadnji lov na Frati ne drži. Plena je bilo nekaj več.

»Ampak prašičev je padlo precej, spet nekdo pove. Ta »precej« je potem shujšal na eno samo divjo svinjco. Spremistvo na zadnji poti sta ji delala še dva doigouhca in veverica, katere rep je gledal iz nahrbtnika nekakega lovca. Govorica o medvedu je povsem utihnila.

Komentarjev o pogonu pa nič koliko.

»Klepetulje, ne pa loveči! Dva sta ves čas debatirala tako na glas, kot da mešetarita za kravo. In to na stojišču! Za kazen bi jima naložili, da bi sedaj vsak eno uro pela tu pred kočjo,« se je hudoval starejši lovec iz Trebnje.

»Gonjačev in psov je bilo premalo,« je menil nekdo. »Dovolj jih je bilo, le gonili so zanič. Pa smo vodjem pogona zjutraj točno naročili, kako in kaj. Se pismeno smo jim dali v roke, oni pa spet po svoje. S pogonom so nehali prej, kot je bil dan znak,« je z vidno nevoljo godrnjal Slavko Bele.

In kaj je bilo z medvedom-mesarjem? Nepotolaženi so ostali številni radovedneži, ki bi radi videli mrcino, seveda mrcino, tako pravijo, prav izvrstno pleza...

Plen letosnje brakade na raman lovcem na Frati

studi ni primernih dreves in mrcina, tako pravijo, prav izvrstno pleza...

»Tu v Globočicah je medved prav gotovo,« so povedali in s prstom pokazali krog na načrtu pogona. »Tja morajo lovci z najboljšimi karabinkami!«

Po zboru lovcev, pregledu orožja in izžrebanju oštevilčenih stojišč je odšlo kakšnih 130 lovcev z okoli 140 puškami na položaje. V dolini so se zbrali gonjači s ps. Jutranja slana je pobelila hrib in breg, nebo brez oblakov pa je kazalo, da bo lep dan. Na dan znak se je pričel pogon.

»Hej, hajla jo kričali gonjači. »Hov, hov!« so se oglašali psi. Zdal tu, zdaj tam je počilo. Tanko, debelo, zatengo - piškaljoče. Različni kalibri, različni naboji in puške, valoviti svet. Tako je bilo do ene popoldne. Najprej so utihnili gonjači, potem še psi.

Pred kočjo na Frati se je zbl-

Ljudje stradajo

Bivši direktor mednarodne organizacije FAO, dobitnik svetovne nagrade za mir, prof. De Castro, je na konferenci FAO v Rimu povedal nekaj zanimivih podatkov. Na primer:

19 najbogatejših držav, v kateri živi 16 odstotkov vseh prebivalcev na svetu, razpolaga s 70 odstotki vseh dohodkov na svetu.

16 najrevnejših držav, v katerih živi 50 odstotkov ljudi na svetu, razpolaga samo z 10 odstotki svetovnih dohodkov.

Zaradi nizke življenjske ravni je povprečna dolgotrajnost življenja v Aziji in Afriki 27 do 30 let, medtem ko je v Severni Ameriki in Evropi 65 let.

Na svetu živi danes 2 in pol milijarde ljudi. Toda ena milijarda in 700 milijonov ljudi še ni rešena kronične lakote. 30 do 40 milijonov ljudi umre vsako leto zaradi podhranjenosti.

KONGRES OBDOJENCEV

V Indiji, v mestu Lucknow, se je 12. novembra letos začel nenavaden kongres, ki ga je organiziralo indijsko pravosodno ministrstvo. Na kongres je iz indijskih zaporov odšlo 20 kaznjencev, obsojenih na dosmrtno ječo, in 14 drugih, obsojenih na razne kazni. Na kongresu so obravnavali zaporniški sistem v Indiji.

Uvodno besedo na kongresu je imel pravosodni minister dr. Sampurnanand, ki je izjavil, da bi razprava o reformi ječ v Indiji bila nekoristna, če ne bi pri tem sodelovali tudi obsojenci. Za ministrom sta govorila dva delegata, obsojena vsak na 25 let. Vsi delegati so bili gostje države Uttar Pradesh in nastanjeni v najboljših hotelih. V hotelske knjige niso bili vpisani kot zločinci in kaznjenci, ampak kot »udeleženci kongresa«. Vsi obsojenci so pred tem začasnim puščanjem na svobodo dali častno besedo, da se bodo vrnili v svoje ječe.

OKROGLE

TRIJE PREGOVORI O ISTI STVARI

1. »Nimam toliko denarja, da bi kupoval poceni stvari (se ne splašča, ker premalo časa trajajo).«

2. »Nimam toliko denarja, da bi kupoval poceni stvari, zato uporabljam potrošniški kredit.«

3. »Nimam toliko denarja, da bi kupoval poceni stvari — ker jih sploh ni!«

BO USTREŽENO

»Lahko noč lepa sobarica. Zelim, da me zjutraj zbudi poljub.«

»To pa lahko. Bom naročila hlapec.«

IZ LASTNE PRAKSE

»Veš, ljubi sinko,« poučuje očka, »nekega dne se boš oženjal. Zato je bolje, da se še sedaj navadiš pojestj vse, kar dobiš na mizo...«

»HM...«

»Zapomni si, ljubi sinko: za človeka ni nobena stvar nemogoča...«

»Hm, očka — kaj pa če je mama blizu?«

CIRKUŠKE SPRETNOSTI

»Včeraj sem bil v cirkusu. Se misliti si ne moreš, jaz vse je neki jezdec počel na konju: zdaj je bil na njegovem hrbtu, zdaj pod trebuchom, pa spet takoj na vratu in na repu...«

»Prava reč! Ko sem se jaz učil jahati, sem vse to počel že prvi dan...«

PRETRANA VLJUDNOST

Jože Dular: ZAPISKI STAREGA GROBARJA

»Ah, seveda. Včasih so jih pobili tudi po več skupaj. Neko noč celo šestnajst,« je rekla in si popravila črno ruto na glavi. »Človek pri taki moriji ne more natanko vedeti za vsak grob in za vsako ime.«

»Pa je vaša menda nekaj je zapisal.«

»Je. Se grobe je narisal zraven in pristavil številko, koliko jih leži v vsakem. Tiste papirje pa smo poljevali dali Zvezi borcev iz mesta, ker so jih tam potrebovali, ko so nekateri pobite prekopal.«

Molčala sva. Veter je rahlo vlekel in bezgovo cvetje, po katerem so šumele čebele in mušice, je sladkobno dišalo. Pod napuščem hiše so cvrlikale lastovice in v vrhu prtilkave jablane je drobil lišček.

»Pravim vam, da sem že veliko pozabila,« je čez čas spregovorila žena. »On bi pa dosti povedal, da ni, revež, tako žalostno končal na Rabu. — Saj je bil zraven. Pokopaval jih je.«

»Res, škoda, da ga ni več,« je sočutno rekel Peter.

»Saj nekaj je menda še ostalo za njim,« se je nenadno spomnila. »Toda tisto je bilo samo zanj. Na podstrešju je pisal. Nihté ni takrat za to vedel, še jaz ne. Že po vojski pa je Kristina za škarnico našla škatlo in notri njegovo pisanje. Bog ve, kaj bi še napisal, da ga niso odgnali v internacijo.«

»Pa so tisti papirji še kje?« sem vprašal.

»Pred leti sem jih še videla, potem pa jih je hči nekam spravila. — Oh, čakajte no, mogoče jih pa kje najdem,« je čez čas rekla. »Pogledat grem.«

Zatesnila si je ruto in počasi odšla proti hiši.

Dolgo sva sedela sama. Od tukaj, izpred čebelnjaka rajnega grobarja, je bilo vse čudovito lepo in kot na dlani razgrnjeno pred človekom: široka, pisana preproga kmečkih njiv, v daljavi na rahlo prislonejena ob temno zelenje smrekovih gozdov, svetla reka v dolini, na obeh straneh beli cesti, sadovnjaki in vinogradi, nad njimi pa v rebri mlado bukovje in gabri... Vse polno je bilo življenja naokrog: ptiči, čebele in čmrliči, mušice in mali hrošči, v daljavi zvoni klici otrok in močan glas kmetja, ki je vpil nad voloma, ki sta vlekla zvrhan voz pokošene detelje. Zadnje sonce je metalo dolge, razpotegnjene sence sadnega drevja prav do čebelnjaka, kjer sva sedela s Petrom na nizki klopi. Ta je postajal že nestrpen.

»Nič ne bo,« je rekel obzkušajoče. »Končno pa, koliko vsega je propadlo v zadnji vojni. Se vse kaj večjega kot neznačni šopi papirja.«

Takrat se je na vratih prikazala žena.

»Lejta, to je vse, kar je ostalo,« je dejala, ko sva ji stopila naproti. »Mogoče se bo še dalo kaj prebrati. Škoda, da se je vse zmuločilo, ko je dež namakal streho. Pa še miši so načele papir...«

Zvečer, ko sem pri mizibral te zapiske rajnega grobarja, je nenadno ugasnila električna luč. Nisem čakal; prižgal sem svečo. In v migetajočem plamenu so bile podobe, ki sem jih razbiral s teh krhkih, preperelih in od ostrih mišjih zob obgrizenih listov še vse bridkeje, še vse bolj polne groze in krvi.

Takole je stalo z okorno roko zapisano na prvem in vseh naslednjih listih:

13. marca 1942

Nisem mislil pisati, toda moram. V mladih letih mi ni šlo pisanje bogve kaj od rok in ko sem iz Judenburga kot vojak svoji Marjeti pisal, bi rajši devet težkih maršev naredil, ko da sem se usedel za mizo, vzel v roko pero in spisal skupaj tisto pisanje, ki je moji povedalo, da jo imam rad in da zmerom nanjo mislim. Tudi pozneje sem imel prav malokdaj pero ali svinčnik v rokah; številni sem na pamet, Marjeti, ki je moja žena postala, ni bilo treba pisati, drugim pa tudi ne. V prvi avstrijski vojski se nisem tolkel in mi je bilo tako prihranjeno, da bi moral podpisovati in s fronte domov pošiljati tiste karte, na katerih je bilo v desetih ali koliko jezikiq natisnjeno, da »sem zdrav in se mi dobro godi«. Tiste hude čase sem namreč preživel doma, ker mi je trinajstega leta, ko smo gable nad Strmolami podirali, levo nogo pohabil in tako, čotavec, nisem bil poraben za soldata. Tega pa mi ni bilo prav nič žal, saj je ta vojna zver v svoje čeljusti samo iz naše vasi celo vrsto fantov in mož pobrala, ki jim zdaj kosti v tuji zemlji trohne. To je tudi zapisano na kameniti plošči za pokopališkim zidom, kjer so vsa njihova imena, njim v spomin, nam pa v opomin, vklesana.

V poznejših letih sem veliko bral, od preprostih Mohorjevih bukev pa do tistih učenic o zvezdah, v katerih sem komaj zapopadel, kaj mi pravzaprav pisec hoče povedati. Tudi sam sem potlej vtasih prijel za pero in tako na primer popisal, kako se je moj stric v Galiciji proti Rusom tolkel, kar nam je sam pozimi dostikrat pripovedoval. To pisanje pa se je na žalost izgubilo.

Zdal pa sem spet sklenil nekaj zapisati, kajti star sem že in ne bi rad, da bi vse to, kar se med nami groznega godi, v pozabo prišlo. Hude stvari so namreč prišle nad nas, stokrat, tisočkrat hušje kot v zadnji vojski. Takrat so se našli na frontah tepli proti sovražniku, postavim proti Lahu, Rusu, Francozu in Angležu, zdaj pa je vojska udarila prav med nas. Ta umazana, oborožena laška svojat nas je na vsem lepem vzel v svoje kremplje, in kar je še huje, je pri vsem tem podivjal tudi naš človek in je... beseda mi kar ne gre in ne gre na papir... brat bratu nož v hrbet zasadil.

Prav zato sem začel pisati, ker je prehudo, da bi vse zase obdržal, čeprav je to v današnjih časih potrebno in koristno. Stene imajo ušesa, najboljši sosed te lahko jutri izda. K sreči imam ušesa in oči tudi jaz; dosti slišim in še več vidim. Zato sem zlezal sem na podstrešje, da tu vse v miru premislim in potlej postavim na papir. Tu sem varen, da me ne bo kdo nepoklican zmotil. Tu je mir, tam spodaj pa je... oh, človeku se zdi, da se je sam vrag utrgal z verige...«

Rojstvo slovenske televizije

Počasi, toda nezadržno prehaja slovenska televizija preko začelnih težav. Prve poskusne oddaje, ki jih je puenala zagrebška televizija, so dobro uspeli. Zdal pa posreduje TV oddelke Radia Ljubljana obširni program na četrti mednarodni razstavi radia in telekomunikacij, ki bo odprta do 15. decembra na Gosposkem razstavišču v Ljubljani. Oddaje so v večernih urah vsak dan, njihov pomen pa je v zlasti v tem, ker so to prve slovenske televizijske oddaje, ki jih posredujejo doma izdelani televizijski sprejemniki. Le-ta zdaj že serijsko izdeluje podjetje »Telekomunikacije iz Pržanja pri Ljubljani. Da povemo mimogrede: podjetje ljubljansko, da bodo domači televizijski sprejemniki nekoliko cenejši od uvoženih, ne glede na to, da po obliki in kvaliteti povsem dosegajo

sprejemnike inozemskih vrtdk. Obiskovalci razstave se lahko ogledajo, kako poteka delo v televizijskem studiju, ki je urejen v posebnih prostorih na razstavi. Program, ki ga tu snemajo, prenaša približno šestdeset televizijskih sprejemnikov, nameščenih ob obeh straneh tako imenovane »televizijske ceste«, prav toliko televizorjev je pa postavljenih tudi po vseh večjih ljubljanskih izložbah.

Kakšen je program? Za ta večere je pripravljen zelo pester program. Uporabljeno vsi našim TV prenosni programi, TV priredb dram in oper, literarnih večerov, dnevnih poročil, prenosov športnih tekmovalij, do otroških oddaj z igricalmi in lutkovnimi filmi. Na sporedu je tudi večji večer z Ježkom in Špejo, Borjanom Adamčičem in brati Avseniki, oddaja »Pokaži kaj znaš« in

TV nagradno tekmovalje »Odstopi ali podvoji«. Med te oddaje pa so vključeni tudi najbolj zanimivi programi nekaterih tujih televizijskih postaj.

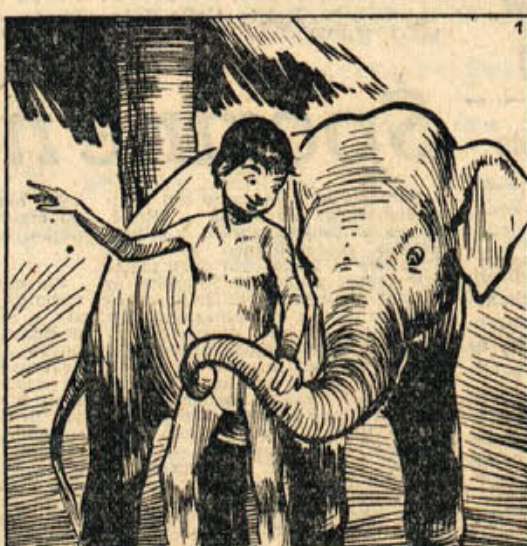
Direktor ljubljanske Televizije tov. Lado Pohar pravi, da bo ta program trda, a koristna preizkušnja slovenske televizije in bo dala gotovo mnogo izkušenj za redne tedenske oddaje, s katerimi bodo pričeli marca prihodnjega leta.

Zanje je že zdaj vse pripravljeno. Čakajo samo še na snemanje aparature, ki so jih naročili v tujini. Do tedaj bodo urejeni tudi dobri prenosni tujih TV postaj in upajo, da se bo potem številni televizijskih sprejemnikov, ki jih je desedaj v Sloveniji približno 400, močno dvignilo. Na to pa morajo misliti tudi študentski podjetja, zadruge, šole in drugi, ki imajo možnost, da si nabavijo sprejemniki,

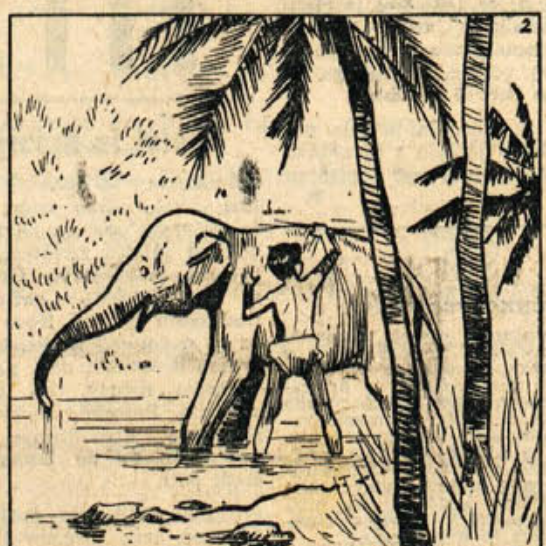
ki je za poedince še vedno zelo drag. Na razstavi bodo zlahka spoznali, kakšne možnosti jim nudí televizija tako glede izobrazbe, pouka in povezave s svetom, kakor tudi za prijetno razvedritje svojih članov, gostov ali učencev. Na razstavi lahko tudi zahtevajo, da jim posebni nameščenji praktično demonstrirajo posamezne tipe sprejemnikov. Med njimi je razstavljen tudi zanimiva novost: televizijski sprejemnik, ki lahko projicira svojo sliko na belo steno ali filmsko platno podobno, kot kinoprojektor.

Tu smo vam prikazali samo delček te zanimive in poučne razstave, ki pač zasluži, da si jo ogleda vsak, ki hoče danes poznati razvoj in napredek moderne radijske, elektronske, televizijske in telekomunikacijske tehnike.

Jože Mušič

1. Slon Kari je bil star pet mesecev, ko so mi ga izročili v oskrbovanje. Jaz sem imel takrat devet let in če sem stal na prstih, sem mu segal do hrbta. Skoraj dve leti se mi je zdel vedno enako velik. Najbrž sva rasla skupaj in zato mislim, da tudi nisem mogel nikoli natančno ugotoviti, kolikšen pravzaprav je. Kari je prebival v hlevu, kriteru s slamnato streho, ki so jo nosila debela drevesna debla, tako da se ni mogla podrči, če se je Kari med hojo zadeval v opornike.

2. Skoraj vsako jutro sem ga gnal k reki, da se je okopal. Tam je legel na pečeno obrežje, jaz pa sem ga po celo uro drgnil s čistim rečnim peskom. Potem je šel v vodo in dolgo ležal v njej. Po prihodu iz vode se mu je koža svetila kakor ebenovina in kar cvilil je od ugodja, ko sem mu drgnil vodo s hrbta. Nato sem ga prijel za uho in odšel s njim na rob džungle, kjer sem ga pustil, sam pa sem odšel v gozd, da bi mu nabral sočnih vej za zajtrk.

3. Nekoč, ko sem ravno nabral veje, sem nenadoma zaslišal, da me v daljavi kliče Kari. Mislim nam, da mu hoče storiti kdo kaj hudega, zato sem naglo splezal z drevesa. Preiskal sem vso bližnjo okolico, a slona nisem mogel najti. Ko sem prišel do reke, sem zagledal, kako se na vodni površini giblje nekaj črnega. Potem se je tisto vzdignilo višje in, gledj, bil je trobec mojega slona. Mislim sem, da se Kari utaplja. Bil sem kakor ohromel.

4. Tedaj je pogledal iz vode tudi njegov hrbet. Kari me je opazil, začel trobiti in bresti na suho. Na obrežju me je pahnil v reko; v vodi sem opazil, da leži na dnu struge neki deček. Ko sem spaval na površje, sem zagledal Karija, kako steguje proti meni trobec. Spet sem se potopil, prijel utopljenca in se vzdignil z njim na površje. A ker nisem dober plavec, nisem mogel splavati na suho in tok me je spet potegnil proti dnu. Oprijel sem se za bičje, v roka mi je »vagnala.«